

သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်

ထိခိုက်ခံလူထု၏ အခွင့်အရေးနှင့် သက်သာခွင့်တို့အပေါ် မြန်မာနိုင်ငံဥပဒေနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီ၏ လမ်းညွှန်ချက်တို့အရ လေ့လာသုံးသပ်ချက်

အဆိုပါ အစီရင်ခံစာနှင့် အကျဉ်းချုပ်အား EarthRights International (ERI) မှ ထုတ်ဝေသည်။

EarthRights International (ERI) လူ့အခွင့်အရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ကာကွယ်ရန် (၎င်းအား earth rights ဟု ကျွန်ုပ်တို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုပါသည်)သည် ဥပဒေ၏အာဏာနှင့် လူထု၏အာဏာကို ပေါင်းစပ်ထားသည့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့ အဓိကလုပ်ဆောင်နေသည်မှာ သတင်းအချက်အလက်ရှာဖွေခြင်း၊ earth rights ကျူးလွန်ချိုးဖောက်သူများအား တရားစွဲဆိုခြင်းများ ဒေသခေါင်းဆောင်များနှင့် အခြေခံလူထုများအား သင်တန်းပေးခြင်းနှင့် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေး လုပ်ငန်းများဖြစ်သည်။ ရုံးများမှာ အမေရိကန်၊ အရှေ့တောင်အာရှနှင့် အမေရိကန်နိုင်ငံတို့တွင် တည်ရှိသည်။

INFOASIA@EARTHRIGHTS.ORG
f t i EARTHRIGHTSINTL
WWW.EARTHRIGHTS.ORG

မျက်နှာဖုံး - သီလဝါစီမံကိန်း အဆင့် ၁ မှ အပြောင်းရွှေ့ခံ မိသားစုတစ်စုအား ပြန်လည်နေရာချထားသည့် နေရာတွင် တွေ့ရစဉ်

မာတိကာ

အကျဉ်းချုပ်	၁
နောက်ခံအကြောင်းအရင်း	၁
မြန်မာ့ဥပဒေအရ လိုအပ်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို	
သီလဝါတွင် လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိ	၇
သီလဝါတွင် ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီ၏	
လမ်းညွှန်ချက်များအားလိုက်နာခြင်းမရှိ	၁၈
နိဂုံး	၂၄
အကြံပြုချက်များ	၂၄

စီမံကိန်း အဆင့် ၁ ဧရိယာအတွင်း နောက်ဆုံးကျန်ရှိသည့် ကျော်ဝင်းနှင့် မိသားစု

အိမ်တွေကနေ ၁၄ ရက်အတွင်း ထွက်ခွာပေးရမယ်။ တခြားနေရာ မပြောင်းရင် ထောင် (၁) လချမယ်လို့ ၂၀၀၃ ဇန်နဝါရီ ၃၁ မှာ အမိန့်ထုတ်တယ်။ ဒီမြေမှာ လုပ်စားလာတာလေ။ ၁၄ ရက်အတွင်း ပြောင်းပေးရမယ်ဆိုတော့ အရမ်းစိုးရိမ်ခဲ့ကြတယ်။

ကျော်ဝင်း စီမံကိန်းအဆင့် (၁) ဧရိယာအတွင်း မပြောင်းသေးဘဲကျန်နေခဲ့သူ

၁။ အကျဉ်းချုပ်

မြန်မာအစိုးရသည် သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန်အတွက် နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် ဒေသခံတို့၏ မြေယာများကို သိမ်းဆည်းရန် ကြိုးစားခဲ့ဖူးသည်။ နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် မြန်မာ့ဥပဒေများကို လိုက်နာရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၉၆၊ ၁၉၉၇ နှစ်နှင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်တို့တွင် ထိုသို့မြေယာသိမ်းဆည်းရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ရာ၌ မြန်မာအစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများသည် မြေသိမ်းအက်ဥပဒေအပါအဝင် မြန်မာ့ဥပဒေအရ လိုအပ်သောလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို လျစ်လျူရှုခဲ့ကြသည်။ ထို့အပြင် သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေး အေဂျင်စီတို့သည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာလမ်းညွှန်ချက်များကို လိုက်နာရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် သီလဝါဒေသခံတို့၏ လူမှုဘဝများအား ထိခိုက်စေခဲ့သည်။ မြန်မာအစိုးရ၊ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ၊ ဂျပန်နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေး အေဂျင်စီတို့အား မြန်မာ့ဥပဒေနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီတို့၏ လမ်းညွှန်ချက်များအရ အဆိုပါထိခိုက်မှုများကို အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် သင့်လျော်စွာကုစားပေးရန် ဒေသခံလူထုကတောင်းဆို ခဲ့ကြသည်။

၂။ နောက်ခံအကြောင်းအရင်း

သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်သည် ရန်ကုန်မြို့၏အရှေ့တောင်ဘက် ၂၃ ကီလိုမီတာအကွာတွင် တည်ရှိပြီး စုစုပေါင်း ၂၄၀၀ ဟက်တာ အကျယ်ရှိသည်။ ရွှေပြည်သာယာ၊ အေးမြသီတာ၊ သီတာမြိုင်၊ ဘုရားကုန်း၊ အလွမ်းဆွတ်နှင့် တပ်ရာကုန်းရွာတို့သည် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် အတွင်း ကျရောက်နေပြီး အိမ်ခြေအားဖြင့် (၁၁၂၃) ရှိသည်။ လူဦးရေအားဖြင့် (၄၃၁၃) ရှိပါသည်။

(၁၉၉၆-၉၇) ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့မှ သန်လျင် ကျောက်တန်း အထူးစီးပွားရေးဇုန်^၁အတွက် ဟုဆိုကာ မြေဟက်တာ (၁၂၃၀)ကို သိမ်းယူခဲ့ပြီးဖြစ်ကြောင်း မြန်မာအစိုးရမှ ပြောဆိုသည်။ ထိုစဉ်က ခန့်မှန်းခြေအိမ်ခြေ (၈၀၀) ခန့်မှာ ပြောင်းရွှေ့ရန် အမိန့် ထုတ်ပြန်ခံခဲ့ရသည်။ အချို့သောဒေသခံများမှာ လယ်မြေ တစ်ဧကလျှင် (၂၀၀၀၀) ကျပ်နှုန်း (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၈ ခန့်)၊^၂ အခြားမြေတစ်ဧကကို (၁၀၀၀၀) ကျပ်နှုန်းဖြင့် လျော်ကြေးရရှိခဲ့ပြီး အချို့သော အရွှေ့ပြောင်းခံ အိမ်ထောင်စုများကို ပေ ၄၀ × ၆၀ မြေတစ်ကွက် အစားပြန်ပေးခဲ့ပြီး

၁ သန်လျင်ကျောက်တန်း စက်မှုဇုန်အား စင်ကာပူအခြေစိုက် SMD International PTE.Ltd မှ ဆောက်လုပ်ရေးဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ အိုးအိမ်နှင့်ပူးပေါင်းကာ အကောက်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် စီစဉ်ခဲ့သည်။
၂ ၁၉၉၆-၉၇ တွင် ငွေလဲလှယ်နှုန်းစနစ်အမျိုးမျိုးအသုံးပြုခဲ့သည်။ စစ်အစိုးရ၏ ငွေလဲနှုန်းမှာ တစ်ဒေါ်လာလျှင် ၆.၂၄ ကျပ်ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ် တရားဝင်ငွေလဲနှုန်းအားကြည့်ရန် (LCU per US\$, period average), available at, <http://data.worldbank.org/indicator/PA.NUS.FCRF?page=3> (last visited November 3, 2014) ၊ သို့သော်လည်း အမှန်တကယ်ငွေလဲနှုန်းမှာ တစ်ဒေါ်လာ ၇၀၀ ကျပ်ဖြစ်သည်။ See Koji Kubo (Institute of Developing Economies, JETRO), Sources of Fluctuation of Exchange Rate and Policy Reform in Myanmar, September 2012, available at, http://portal.hss.ntu.edu.sg/ea2012/submitpapers%5Cpapers%5C229%5CID289_Kubo_Sources.Of.Fluctuation.Of.Exchange.Rate.And.Policy.Reform.In.Myanmar.docx.

စစ်အစိုးရမှာ အဆိုပြုထားသော စက်မှုဇုန်အား မတည်ဆောက်ဖြစ်ခဲ့ပါ။ ဒေသခံအချို့သည် သူတို့၏ မူလလယ်မြေများဆီသို့ သိမ်းယူပြီးနောက် မကြာမီ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာပြီး ထွန်ယက် စိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ ဒေသခံအချို့၏ ပြောစကားအရ ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တောင်ပိုင်းခရိုင် ဥက္ကဋ္ဌမှ (၁၉၉၆-၉၇) က သိမ်းယူပြီး မစိုက်ပျိုးရသော မြေများပေါ်တွင် ပြန်လည်စိုက်ပျိုးရန် အမိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ဒေသခံအများစုမှာ ၂၀၁၃ မတိုင်မီအထိ မြေယာပေါ်တွင် ထွန်ယက် စိုက်ပျိုးခြင်းအတွက် သီးစားခများ၊ အခွန်များ ပေးဆောင်ခဲ့ကြရသည်။

၂၀၁၃ အစောပိုင်းတွင် မြန်မာအစိုးရမှ မြေကိုသိမ်းဆည်းရန် ထပ်မံကြိုးပမ်းပြန်သည်။ ယခုအကြိမ် တွင် မြန်မာအစိုးရသည် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့က (၁၉၉၆-၉၇) တွင် သိမ်းယူခဲ့သော မြေအပါအဝင် နောက်ထပ်ဟက်တာ (၁၂၀၀) ကို သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန်အတွက် သိမ်းဆည်းပြန်သည်။ ၂၀၁၃ မေလ (၂၄) ရက်နေ့နှင့် ၂၀၁၃၊ ဩဂုတ်(၉)ရက်နေ့တို့တွင် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ထုတ်ပြန်သော အမိန့်ကြေညာစာအနေဖြင့် အချို့သောမြေများကို သိမ်းယူကြောင်း နိုင်ငံတော်ပြန်တမ်း၌ ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ မေလက ထုတ်ပြန်သော ပြန်တမ်းတွင် ၁၂၁၄ ဧက (၄၉၁ ဟက်တာ) နှင့် ၆၃ ဧက (၂၅.၅ ဟက်တာ) တို့ပါဝင်ပြီး ဩဂုတ်လတွင် ထုတ်ပြန်သော ကြေညာစာတွင် ၁၈၂၂ ဧက (၇၃၇ ဟက်တာ) ပါဝင်ပါသည်။ ဒေသခံတို့အား ပြန်တမ်း၌ထုတ်ပြန်သော အမိန့်ကြေညာစာအား အသိပေးခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် ဒေသခံများမှ အဆိုပါပြန်တမ်းသည် မည်သည့်နေရာကိုဆိုလိုကြောင်း ခွဲခြားသိမြင်ခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ သလို သိမ်းဆည်းမည့်တည်နေရာအား မြေပုံဖြင့် လူထုကို အသိပေးခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ ဒေသခံတို့မှ တည်နေရာကို နားလည်သဘောပေါက်ရန်အတွက် တရားဝင်မြေပုံရရှိရန် တောင်းဆိုခဲ့သော်လည်း ငြင်းပယ်ခံခဲ့ရသည်။

သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံကိန်းကို အဆင့် (၂) ဆင့်ဖြင့် ပြုလုပ်မည်ဖြစ်ပြီး အသေးစားပထမ အဆင့်ကို ရွာသားများ အတင်းအဓမ္မရွှေ့ပြောင်းခံထားရသော လယ်မြေဟက်တာ (၄၀၀) တွင် စတင်မည်ဖြစ်ပြီး အကြီးစားဒုတိယအဆင့်ကို ယခုစာအုပ်ထုတ်ဝေသော အချိန်အထိ ရွာသားများအား ရွှေ့ပြောင်းခြင်းမပြုသေးသော လယ်မြေ ဟက်တာ (၂၀၀၀) ဧကတွင် ပြုလုပ်မည် ဖြစ်သည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်စီမံကိန်း၏ အဓိကသက်ဆိုင်သောသူများမှာ မြေယာသိမ်းဆည်းရေးနှင့် အထိခိုက်ခံရွာသားများအား ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားရေးကို တာဝန်ယူထားသော ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီးအစိုးရ၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန်စီမံကိန်း၏ အုပ်ချုပ်မှုပိုင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် တာဝန်ယူထားသော သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီ၊ ဂျပန်အစိုးရ၏ သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများတွင် တာဝန်ယူထားသော ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီအဖွဲ့၊ အထူးရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့မှ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော မြန်မာ-ဂျပန် သီလဝါဖွံ့ဖြိုးရေး လီမိတက်တို့ဖြစ်သည်။ မြန်မာ-ဂျပန် သီလဝါဖွံ့ဖြိုးရေးလီမိတက်၏ ရှယ်ယာများကို သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံ ခန့်ခွဲရေးကော်မတီမှ (၁၀%)၊ ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီမှ (၁၀%)၊ ဂျပန်နိုင်ငံမှ ကော်ပိုရေးရှင်းများ ဖြစ်ကြသော Mitsubishi, Marubeni, and Sumitomo တို့ဖြင့် စုပေါင်းဖွဲ့စည်းထားသော MMS သီလဝါဖွံ့ဖြိုးရေးကုမ္ပဏီလီမိတက်မှ (၃၉%)၊ မြန်မာနိုင်ငံမှ ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီ ၉ ခုဖြင့်

ဖွဲ့စည်းထားသော မြန်မာသီလဝါ SEZ ဦးပိုင်အများပိုင်လီမိတက် (MTSH) မှ (၄၁%)^၃ ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။

ဒေသခံများသည် မြန်မာအစိုးရ၏ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်သော စီမံချက်များကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ဂျပန်နိုင်ငံနှင့် ရေးထိုးသော ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်မူကြမ်း ချုပ်ဆိုပြီးမှသာလျှင် သိရှိခဲ့ကြသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၃၁ ရက်နေ့တွင် သန်လျင်-ကျောက်တန်းဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များမှ စီမံကိန်းပထမအဆင့်နှင့် ဒုတိယအဆင့်ရှိ ဒေသခံများထံသို့ ပြောင်းရွှေ့ပေးရန် အကြောင်းကြားစာ ပေးပို့ခဲ့ကြသည်။ ထိုအကြောင်းကြားစာထဲတွင် ဒေသခံများအား ၎င်းတို့၏နေအိမ်များမှ (၁၄) ရက်အတွင်း နေအိမ်နှင့် လယ်မြေများမှထွက်ခွာရန်၊ မထွက်ခွာလျှင် ရက်ပေါင်း (၃၀) ထောင်ဒဏ်ကျခံစေရန် အမိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ဂျပန်အစိုးရမှ မြန်မာအစိုးရအား နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းအတိုင်း လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် နှစ်နိုင်ငံသဘောတူညီထားသော သဘောတူချက် (MoC)^၄ အတိုင်း ဒေသခံ လူထုကို တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းရန် တောင်းဆိုခဲ့ပြီး အဆိုပါအမိန့်မှာ ပျက်ပြယ်ခဲ့သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့မှ တောင်းဆိုခဲ့သော်လည်း ၂၀၁၃ ခုနှစ်အတွက် မြန်မာအစိုးရ သည် ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားရေးနှင့်ပတ်သက်၍ အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝသော ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများကို ပြုလုပ်ပေးခြင်းမရှိခဲ့ပေ။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့တွင် အိုးအိမ်ရုံးတွင်ပြုလုပ်သော အစည်းအဝေး၌ စီမံကိန်းပထမအဆင့်တွင် နေထိုင်သောဒေသခံများအား ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားရေးနှင့် လျော်ကြေးစာချုပ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခိုင်းခဲ့သည်။ အချို့သော ဒေသခံများက ငြင်းဆိုခဲ့ကြပြီး အချို့ကမူ ပြန်လည်ညှိနှိုင်းပေးရန် ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။ သို့သော် နိုဝင်ဘာလအစတွင် စီမံကိန်း ပထမအဆင့်တွင် နေထိုင်သော မိသားစုများအားလုံးက သဘောတူစာချုပ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါမိသားစုများနှင့် ERI မှ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများတွင်မူ ထိုစာချုပ်ကို နားမလည်သော်လည်း ဖိအားပေးမှုများကြောင့် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြောင်း ပြောကြားခဲ့ကြသည်။ PHR ၏ စစ်တမ်းအရ ဒေသခံများ၏ ၃၀% သည် မြန်မာစာကို မဖတ်တတ်သူများဖြစ်ကြသည်။^၅ အချို့ဒေသခံများမှာမူ လျော်ကြေးငွေများကို လက်ခံရန်နှင့် စာချုပ်တွင် လက်မှတ်ထိုးရန် ငြင်းဆန်ပါက ထောင်ချခံမည်ဟု ခြိမ်းခြောက်မှုရှိခဲ့ကြောင်း ပြောကြားခဲ့ကြသည်။

၃ MTSH တွင် ပါဝင်သော ကုမ္ပဏီများမှာ Golden Land East Asia Development Ltd., Myanmar Sugar Development Public Co., Ltd., Myanmar Edible Oil Industrial Public Corporation, First Myanmar Investment Co., Ltd., Myanmar Agricultural & General Development Public Ltd., National Development Company Group Limited, New City Development Public Co., Ltd., Myanmar Technologies and Investment Corporation Ltd. and Myanmar Agribusiness Public Corporation Ltd တို့ဖြစ်သည်။

၄ ဂျပန်အစိုးရနှင့် မြန်မာအစိုးရကြားချုပ်ဆိုသော စာချုပ်တွင် “နှစ်ဖက်အစိုးရအနေဖြင့် သီလဝါအထူးစီးပွားရေး ဇုန်အား နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းများနှင့်အညီ အကောင်အထည်ဖော်မည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။” See Memorandum on the Cooperation for the Development of the Thilawa SEZ, December 21, 2012, available at <http://www.meti.go.jp/press/2012/12/20121227003/20121227003-2.pdf>.

၅ လူ့အခွင့်အရေးအတွက် ဆရာဝန်များအဖွဲ့မှထုတ်ဝေသော ကြိုမြင်ရသည့်ဘေးဒုက္ခအစီရင်ခံစာ သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန်မှ အတင်းအဓမ္မ ရွှေ့ပြောင်းမှု November 2014, available at <http://physiciansforhumanrights.org/library/reports/a-foreseeable-disaster-in-burma.html>.

အိမ်ထောင်စုများကို ၂၀၁၃ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၈ ရက်နေ့မတိုင်မီ ရွှေ့ပြောင်းပေးရန် ပြောကြားခဲ့သော်လည်း ပြန်လည်နေရာချထားပေးမည့်နေရာမှာ အပြည့်အဝ အကောင်အထည်မဖော်ရသေးခြင်းနှင့် ရွှေ့ပြောင်းမည့် ဒေသခံများအတွက် အိမ်များ မတည်ဆောက်ရသေးခြင်းတို့ကြောင့် နောက်ဆုံး ရွှေ့ပြောင်းရမည့်ရက်ကို နိုဝင်ဘာလလယ်သို့ ထပ်တိုးခဲ့သည်။ အိမ်များကို အလျင်အမြန်တည်ဆောက်ပြီး နောက် ၂၀၁၃ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာတွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံကိန်းပထမအဆင့်တွင် နေထိုင်သော အဓိကအိမ်ထောင်စုများကို ၎င်းတို့ယခင်နေထိုင်သော အိမ်ထက် နေထိုင်မှုအဆင့်အတန်း မသာသော မြိုင်သာယာရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားခဲ့သည်။ ရွှေ့ပြောင်းခံရသော နေရာရှိအိမ်များမှာ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု နီးကပ်စွာတည်ဆောက်ထားပြီး အခြားအသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများဖြစ်သော မွေးမြူရေး၊ သီးနှံပင်စိုက်ပျိုးရေးတို့အတွက်လည်း လုံလောက်သော မြေအကျယ်အဝန်း မရှိခဲ့ပေ။ နေအိမ်ပတ်ဝန်းကျင်သည် အလွယ်တကူ ရေကြီးနိုင်သောကြောင့် အိမ်၏ဖွဲ့စည်းပုံ၊ ကြံ့ခိုင်မှုနှင့် ရေကြီး ရေလျှံမှုများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် အခြားရောဂါများ အတွက် စိုးရိမ်မှုများမြင့်တက်လာခဲ့ကြသည်။ PHR ၏တွေ့ရှိချက်အရ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံခန့်ခွဲရေးကော်မတီမှ ထောက်ပံ့ထားသော ရေအရင်းအမြစ်များနှင့် အိမ်သာများသည် နိုင်ငံတကာ စံချိန်၊ စံညွှန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့ရသည်^၆။ ဒေသခံများသည် ယခုအချိန်ထိ သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေကို ရရှိခြင်းမရှိခဲ့ပေ။

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ၏ ပြောကြားချက်အရ ရွှေ့ပြောင်းခံရသော ဒေသခံများ၏ သီးနှံများအတွက် လျော်ကြေးမှာ ၂၀၁၂ ခုနှစ် လယ်ယာမြေဥပဒေအရ ပေးအပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ လျော်ကြေးတွင် ခြံမွေးတိရစ္ဆာန်များအတွက်ပေးသော်လည်း လယ်မြေအတွက်မူ မပေးခဲ့ပါ။ သို့သော်လည်း ဒေသခံအများစုသည် ၎င်းတို့၏လျော်ကြေးအား မည်သို့တွက်ချက်သည်၊ သတင်းအချက်အလက် ဘယ်မှာရရှိမည်ကို မသိရှိခဲ့ပါ။ ရွှေ့ပြောင်းခံရမှုကြောင့် ၎င်းတို့ဆုံးရှုံးသွားသော အိမ်၊ အဆောက်အအုံ၊ သီးနှံများနှင့် တိရစ္ဆာန်များအတွက် ဒေသခံများရရှိသည့် လျော်ကြေးမှာလည်း ၎င်းတို့ဆုံးရှုံးမှုနှင့်နှိုင်းယှဉ်လျှင် များစွာကွဲပြားခြားနားမှုရှိသည်။ စီမံကိန်းဧရိယာ ပထမအဆင့်တွင် နေထိုင်သော အိမ်ထောင်စု ၆၈ စုမှ အိမ်ထောင်စု တစ်ခုခြင်းစီအတွက် ထောက်ပံ့ပေးသော အိမ်အတွက် မြေကွက်မှာ ၂၅ x ၅၀ ပေ (ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့် ၁၁၆ စတုရန်းမီတာ)ရှိပြီး အိမ်သေးတစ်လုံး သို့မဟုတ် ထိုမြေကွက်ပေါ်တွင် အိမ်ဆောက်လုပ်ရန် လျော်ကြေး ကြိုက်ရာကိုရွေးချယ်ခွင့် ရှိသည်။ ထို့ပြင် လျော်ကြေးအဖြစ် သောက်သုံးရေသန့်များနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသင်တန်းများ ထောက်ပံ့ပေးမည်ဟုလည်း ကတိပြုထားခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း များမကြာမီက အဆိုပါနေရာသို့ သွားရောက်ခဲ့မှုအရ ရွှေ့ပြောင်းခံဒေသရှိ ရေပန် ၄ ခုအနက် ၂ ခုသာ အလုပ်လုပ်သည်။ မူလ ရေတွင်း ၂ ခုမှာလည်း မျက်နှာပြင်တွင် ရေညှိများတက်လျက်ရှိပြီး အသစ်တူးဖော်ထားသော ရေပန် ၄ လုံးမှ ထွက်သောရေများမှာလည်း အနံ့ဆိုးများကြောင့် ယခုအထိ အသုံးပြု၍မရသေးပေ။ ထိုပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ရေပန်အသစ် ၅ လုံးတပ်ဆင်ပေးခဲ့သော်လည်း ဒေသခံများကို လုံလောက်သောရေ မထောက်ပံ့နိုင်ဘဲ ရေပန်တစ်လုံးမှာလည်း အလုပ်မလုပ်ကြောင်း ဒေသခံများမှ ပြောကြားကြသည်။

အရွှေ့ပြောင်းခံ ဒေသခံများအတွက် ထောက်ပံ့ပေးသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသင်တန်းများမှာ အကန့်အသတ်နှင့်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့ထောက်ပံ့ပေးသော အချို့သင်တန်းများမှာ ဒေသနှင့်လိုက်လျောညီထွေမှု မရှိပေ။ ထို့အပြင် အသေးစား စီးပွားရေးလုပ်ငန်း သို့မဟုတ် ဒေသခံများ၏ ယခင်အသက်မွေးဝမ်း

၆ လူ့အခွင့်အရေးအတွက် ဆရာဝန်များအဖွဲ့မှထုတ်ဝေသော ကြိုမြင်ရသည့် ဘေးဒုက္ခအစီရင်ခံစာ သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန်မှ အတင်းအဓမ္မရွှေ့ပြောင်းမှု နိုင်ငံဘာ ၂၀၁၄

စီမံကိန်း အဆင့် (၁) အတွင်းမှ ပြောင်းရွှေ့ခံရသူတစ်ဦး

လယ်လုပ်တုန်းက မိသားစုအဆင်ပြေတယ်။ ပုံမှန်အလုပ်ရှိတယ်။
ပုံမှန်ဝင်ငွေရှိတယ်။ ဟင်းသီးဟင်းရွက်တွေစိုက်ပြီး မိသားစု
ပျော်ပျော်ပါးပါးနေကြတယ်။ အခုတော့ အလုပ်လည်း မရှိတော့ဘူး။
လယ်အတွက်လည်း လျော်ကြေးမရဘူး။

စီမံကိန်းအဆင့် (၁) အတွင်းမှ ဒေသခံတစ်ဦး။

ပုံပါ အမျိုးသမီးမဟုတ်

ကျောင်းလုပ်ငန်းများကို ပြန်လည်လုပ်ကိုင်ရန် အရင်းအနှီးလည်း မထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပေ။
 ရွှေ့ပြောင်းခံဒေသမှ မိသားစုအများစုသည် အရွှေ့ပြောင်းမခံရခင်က ပုစွန်ကန်များတွင်လည်းကောင်း၊
 ဒေသတွင်း စက်ရုံများတွင် ကန်ထရိုက်အလုပ်သမားအဖြစ်လည်းကောင်း၊ အသေးစားကုန်သွယ်မှု
 လုပ်၍လည်းကောင်း အသက်မွေးကြသည်။ အရွှေ့ပြောင်းခံဒေသမှ ဒေသခံ အားလုံးနီးပါးသည်
 စိုက်ပျိုးရန် သို့မဟုတ် တိရစ္ဆာန်များမွေးမြူရန် မြေကွက်မရှိသောကြောင့် ၎င်းတို့၏ ဝင်ငွေများ
 ဆုံးရှုံးရသည်ဟု ပြောကြသည်။ အချို့ဒေသခံများမှာ ရွှေ့ပြောင်းခံရသောနေရာမှ ၎င်းတို့ယခင်က
 လုပ်ကိုင်သော သို့မဟုတ် ယာယီအလုပ်သမားအဖြစ် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော စက်ရုံနှင့် လုပ်ငန်း
 နေရာများသို့ သွားရောက်ရန်ကုန်ကျစရိတ် မတတ်နိုင်ကြပေ။ ရလဒ်အနေဖြင့် အိမ်ထောင်စု ၄
 စုမှ မိသားစုဝင်များသာ အထူးစီးပွားရေးဇုန်တည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းများတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်
 နိုင်ကြသည်။ ဒေသခံများအတွက် အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေမှုနှင့် ဝင်ငွေပြန်လည်ရရှိရေးတို့တွင်လည်း
 စီးပွားရေးဇုန်စီမံကိန်းတွင်ပါဝင်သော ကုမ္ပဏီများနှင့် အစုရှယ်ယာရှင်များက သေချာကျနသော
 အကူအညီများပေးခဲ့ခြင်း မရှိခဲ့ပါ။

ရွှေ့ပြောင်းခံရပြီး လအနည်းအကြာ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ၎င်းတို့၏မြေများကို မြေသိမ်းအက
 ဥပဒေအရ သိမ်းဆည်းလိုက်ပြီးဖြစ်ကြောင်း အကြောင်းကြားစာကို မြိုင်သာယာရွှေ့ပြောင်းခံဒေသတွင်
 နေထိုင်သော ဒေသခံများမှ လက်ခံရရှိခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ အကြောင်းကြားစာများကို မြေသိမ်းမီ
 ပေးပို့ရမည့်အစား ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်ရန် ပြင်ဆင်နေသော သိမ်းဆည်းပြီး
 လယ်မြေများအတွက် ရွှေ့ပြောင်းခံနေရာရှိ ဒေသခံများ၏ အိမ်အသစ်များသို့ ပေးပို့ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ကျော်ဝင်းမိသားစု၏ အိမ်ထောင်စုတစ်စုတည်းသာ စီမံကိန်းအဆင့် ၁ တွင် ပါဝင်သော ၎င်း၏
 မြေပေါ်တွင် ဆက်လက်နေထိုင်လျက်ရှိသည်။ ကျော်ဝင်း၏အတွေ့အကြုံသည် သတင်းအချက်အလက်
 အတိအကျမရရှိဘဲ သို့မဟုတ် မငြင်းဆန်နိုင်ဘဲ အစိုးရမှပေးသော လျော်ကြေးကိုလက်ခံလိုက်ရသော
 အခြားသော အိမ်ထောင်စုများ၏ အခြေအနေများကို ထင်ဟင်စေသည်။ ကျော်ဝင်းသည် ၎င်း၏
 အိမ်နှင့် နွားများအတွက် လျော်ကြေးကိုလက်ခံရန် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ သို့သော် ၎င်းသည်
 စာချုပ်ကိုမဖတ်နိုင်သကဲ့သို့ စာချုပ်မိတ္တူကိုလည်း သိမ်းထားခွင့်မရခဲ့ပါ။ ကိုကျော်ဝင်းသည်
 ပထမအကြိမ် လျော်ကြေးကိုရရှိပြီးနောက် ရွှေ့ပြောင်းခံဒေသ မြိုင်သာယာရှိ မြေပေါ်တွင်
 အိမ်အသစ်တစ်လုံးကို စတင်တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၎င်းရရှိသော လျော်ကြေးငွေသည်
 အိမ်ကိုပြီးအောင် တည်ဆောင်နိုင်ခြင်းမရှိသည့်အပြင် အခြားသီးနှံများစိုက်ပျိုးရန်နှင့် တိရစ္ဆာန်များ
 မွေးမြူရန်အတွက် မြေဝယ်ယူရန်လည်း မလောက်ငှကြောင်း သိရှိခဲ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် ကျော်ဝင်း
 သည် ဒုတိယနှင့် တတိယအကြိမ် ပေးငွေများကို ငြင်းဆန်ခဲ့ပြီး သူ၏အိမ်တွင် ဆက်လက်နေထိုင်ခဲ့သည်။
 ၂၀၁၄ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ကျော်ဝင်း၊ သူ၏ဇနီးနှင့် သားတို့အား ဖမ်းဆီးခဲ့ပြီး
 ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေ ၄၄၇ အရ နယ်မြေကျော်နင်းမှုဖြင့် စွဲချက်တင်ခံခဲ့ရသည်။ ယခုအချိန်အထိ
 အဆိုပါအမှုမှာ ဆက်လက်ရင်ဆိုင်နေရဆဲဖြစ်သည်။

၃။ မြန်မာ့ဥပဒေအရ လိုအပ်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို သီလဝါတွင် လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိ

မြေယာသိမ်းဆည်းခြင်း၊ မြေယာအသုံးပြုမှုပြောင်းလဲခြင်းနှင့် သိမ်းဆည်းသောမြေအတွက် လျော်ကြေးပေးအပ်ခြင်းတို့အတွက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဥပဒေအမြောက်အမြားရှိပါသည်။ ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ၊ ၁၉၅၃ လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေး ဥပဒေ၊ ၂၀၁၂ မြေလွတ်မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေနှင့် ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေစသည်တို့လည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ သီလဝါဒေသတွင် မြေယာသိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် ဒေသခံများအား လျော်ကြေးပေးအပ်ရာတွင် အထက်ပါဥပဒေများအတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း မရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။

က။ သက်ဆိုင်သော ပြည်တွင်းဥပဒေများ

မြေယာသိမ်းဆည်းရာတွင် မြန်မာ့ဥပဒေအရ အစိုးရသည် ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ သို့မဟုတ် ၁၉၅၃ လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေး ဥပဒေများမှ ပြဋ္ဌာန်းထားသော လမ်းညွှန်ချက်များကို လိုက်နာရန်လိုအပ်သည်။

၁။ ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ

၁၉၈၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေအရ သမ္မတမှ အများပြည်သူအကျိုးအလို့ငှာ လိုအပ်မည်ဟု ယုံကြည်ကာ မြေယာသိမ်းဆည်းမည်ဆိုလျှင်-

- (၁) သိမ်းဆည်းရန် အဆိုပြုထားသော မြေအား နိုင်ငံတော်ပြန်တမ်းတွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်း
- (၂) ကော်လိတ္တော်အရာရှိသည် မြေသိမ်းယူမည့်အကြောင်း နို့တစ်ကြေညာစာကို သိမ်းယူမည့်နေရာနှင့် သင့်လျော်သောနေရာများတွင် ထုတ်ပြန်ကြေညာပေးရမည်။ သိမ်းဆည်းခံရမည့်မြေယာအတွက် လျော်ကြေးတောင်းဆိုမည့်သူအပါအဝင် မည်သည့် အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူမဆို မြေယာသိမ်းဆည်းမှုအား ကန့်ကွက်ရန်အခွင့်အရေးရှိသည်။ အဆိုပါကန့်ကွက်လွှာအား နို့တစ်အကြောင်းကြားစာထုတ်ပြီး ရက်ပေါင်း (၃၀) အတွင်း ကော်လိတ္တော်အရာရှိထံ စာဖြင့်ရေးသားပေးပို့ကန့်ကွက်နိုင်သည်။ ကော်လိတ္တော်အရာရှိမှ ကန့်ကွက်သူအား ကြားနာခွင့်ပေးရမည်။ ကော်လိတ္တော်အရာရှိမှ လိုအပ်သည်ဟု ထင်မြင်ယူဆလျှင် ထပ်မံစုံစမ်းစစ်ဆေးပြီးနောက် အပြီးသတ်ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်ရန် အမှုအား နိုင်ငံတော်သမ္မတဆီသို့ တင်ပြရမည်ဖြစ်သည်။

၇ ကော်လိတ္တော်အရာရှိသည် ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေအရ မြေသိမ်းယူရန်အလို့ငှာ သမ္မတမှခန့်အပ်သည့် ဝန်ထမ်းဖြစ်သည်။ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်အတွက် ကော်လိတ္တော်အရာရှိမှ ရန်ကုန်တောင်ပိုင်းခရိုင် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးဖြစ်သည်။ သမ္မတကိုယ်စား ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ၎င်းအားခန့်အပ်သည်။ ၂၀၁၃ မေလနှင့် ဩဂုတ်လတွင် ထုတ်ပြန်သော နိုင်ငံတော်ပြန်တမ်း ၂ ခုလုံးတွင် ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှာ ကော်လိတ္တော် အရာရှိအဖြစ် ကြေညာထားသည်။

၈ ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၅က (၁)-(၃)

၉ ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၅က (၂)

အများပြည်သူအကျိုးအလို့ငှာ သို့မဟုတ် ကုမ္ပဏီအတွက် မြေအားလိုအပ်သည်ဟု အပြီးသတ် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ပြီးနောက် မြေယာအား သိမ်းဆည်းကြောင်း ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ အရ ကြေညာပေးရမည်။ အဆိုပါကြေညာချက်မထုတ်ပြန်မီ ကုမ္ပဏီမှဖြစ်စေ အစိုးရမှဖြစ်စေ သိမ်းဆည်းထားသောမြေအတွက် လျော်ကြေးအား ပေးဆောင်ရသည်။^{၁၀} ကြေညာချက်အား နိုင်ငံတော်ပြန်တမ်းတွင် ထုတ်ပြန်ရမည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းကြေညာချက်တွင် မြေတည်ရှိရာ၊ ခရိုင် သို့မဟုတ် အကျိုးဝင်သည့်တိုင်း၊ မြေကိုမည်သည့်အတွက်လိုအပ်ကြောင်း၊ လိုအပ် သည့် ခန့်မှန်းမြေဧရိယာနှင့် မြေကိုပြုလုပ်မည့် အစီအမံ၊ ထိုအစီအမံကို မည်သည့်နေရာတွင် စုံစမ်းသိရှိနိုင်ကြောင်းတို့ကို ထည့်သွင်းဖော်ပြရမည်။^{၁၁}

အသိပေးကြေညာစာတွင် မြေနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် အချက်အလက်များ ဖော်ပြပါရှိရမည် ဖြစ်သည့်အပြင် အကျိုးသက်ဆိုင်သောသူများက ကော်လိတ္တော်အရာရှိထံ လျော်ကြေး လာရောက်တောင်းခံနိုင်မည့် အချိန်နှင့် နေရာတို့ကို ဖော်ပြပေးရမည်။^{၁၂} လျော်ကြေးအား သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်ပြီးပါက အကျိုးသက်ဆိုင်သူအား ကော်လိတ္တော်အရာရှိမှ အလျင်အမြန် အသိပေးအကြောင်းကြားရမည်။ အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူက လျော်ကြေးငွေအပေါ် သဘောတူ လက်ခံနိုင်မှုမရှိပါက တရားရုံး၏ ကြားနားမှုကို ခံယူရန်အလို့ငှာ လွှဲပြောင်းပေးရန်အတွက် ကော်လိတ္တော်အရာရှိထံ တင်ပြနိုင်သည်။^{၁၃} အစောတလျင်သိမ်းယူရမည့် ကိစ္စရပ်များအတွက် နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏ ညွှန်ကြားချက်အရ အသိပေးကြေညာစာကို ထုတ်ပြန်ပြီး ၁၅ ရက် ကုန်လွန်ပါက လျော်ကြေးမပေးဘဲ သိမ်းယူခွင့်ရှိသည်။^{၁၄}

မြေကိုအလိုရှိခြင်းအတွက် ဆုံးဖြတ်ရမည့် လျော်ကြေးပမာဏကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင် တရားရုံး အနေဖြင့် လျော်ကြေးပမာဏသည် ကော်လိတ္တော်အရာရှိမှ ဆုံးဖြတ်သော ငွေပမာဏထက် မနည်း၊ အကျိုးသက်ဆိုင်သောသူမှ လျှောက်ထားသော ငွေပမာဏထက် မများစေဘဲ ဆုံးဖြတ်ပေးရမည်။^{၁၅} ကော်လိတ္တော်အရာရှိသည် နိုင်ငံတော်သမ္မတ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် လျော်ကြေးငွေအစား ယင်းမြေနှင့်သက်ဆိုင်သူကို အခြားမြေနှင့် လဲလှယ်ပေးခြင်းကို ဖြစ်စေ၊ အဆိုပါသူပိုင်ဆိုင်သော အခြားမြေများ၏ မြေခွန်တော်ကို လျော့ပေါ့ပေးခြင်း ဖြစ်စေ၊ အကျိုးစီးပွားသက်ဆိုင်သူ၏ အကျိုးခံစားခွင့်အတွက် တူညီမျှတသော ခံစားခွင့် ကို အခြားနည်းဖြင့်ဖြစ်စေ စီမံဆောင်ရွက်ပေးရမည်။^{၁၆}

ကုမ္ပဏီအတွက် မြေသိမ်းရန်လိုအပ်ပါက နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် မြေကိုအလိုရှိသော ထိုကုမ္ပဏီမှ တာဝန်ရှိသူတစ်ဦးဦးအား မြေသိမ်းဆည်းရန် အကြောင်းကြားခြင်းနှင့် ၎င်းမြေပေါ်သို့ ဝင်ရောက်စစ်တမ်းကောက်ယူခွင့် အာဏာအပ်နှင်းနိုင်သည်။^{၁၇} စုံစမ်း တင်ပြသည့် အစီရင်ခံစာအရ မြေကိုသိမ်းယူလိုသည့် ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကုမ္ပဏီ၏ အလုပ်သမားများအတွက် နေအိမ်တန်းလျား တည်ဆောက်ရန်ဖြစ်ခြင်း သို့မဟုတ်

၁၀ ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၆ (၁)
၁၁ ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၆ (၂)
၁၂ ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၉ (၁)
၁၃ ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၂ (၂)၊ ၁၈ (၁)
၁၄ ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၇ (၁)
၁၅ ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၅
၁၆ ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၁ (၃)
၁၇ ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၈ (၁)

ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းအတွက် လိုအပ်ခြင်းဖြစ်ပြီး ထိုလုပ်ငန်းများမှာ အများပြည်သူ အတွက် အကျိုးရှိစေကြောင်းထင်ရှားလျှင် နိုင်ငံတော်သမ္မတက လက်ခံကျေနပ်သည့်အခါ ကုမ္ပဏီသည် မြေယာသိမ်းဆည်းသည့်အတွက် ကုန်ကျစရိတ်ကို ပေးဆောင်မည့်အကြောင်း အစိုးရနှင့် စာချုပ်ချုပ်ဆိုဆောင်ရွက်ရမည်^{၁၈}။ အဆိုပါသဘောတူညီချက်အား နိုင်ငံတော် ပြန်တမ်းတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြရမည်^{၁၉}။

၂။ ၁၉၅၃ လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေး အက်ဥပဒေ

၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေဖြင့် ၁၉၅၃ လယ်ယာမြေနိုင်ငံတော်ပိုင်ပြုလုပ်ရေး အက်ဥပဒေအား ဖျက်သိမ်းခဲ့ပြီး ဖြစ်သော်လည်း သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်စီမံကိန်းအား အကောင်အထည် ဖော်သူများသည် မြေယာအား အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုခြင်းအတွက် ၁၉၅၃ ဥပဒေအား ရည်ညွှန်းပြောဆိုလေ့ရှိသည်။ သို့သော် မည်သည့်အချိန်က ပြောင်းလဲခဲ့သည်ကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မသိရပါ။ ထို့အပြင် အဆိုပါမြေနေရာအား သိမ်းဆည်းရာတွင် ၁၉၅၃ ဥပဒေအရ လိုအပ်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအား လိုက်နာခဲ့ခြင်း မရှိပါ။

၁၉၅၃ ဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ခြွင်းချက်များဖြင့် လယ်ယာမြေများအား ဆက်လက်ပိုင်ဆိုင်ခွင့် ပေးထားသည်^{၂၀}။ ၁၉၄၈ ကတည်းက လယ်ယာမြေ ပိုင်ဆိုင်ခဲ့သော လယ်သမားမိသားစုများ ပိုင်ဆိုင်သည့် လယ်ယာမြေ သို့မဟုတ် မြန်မာနိုင်ငံသား မိသားစုများမှ ဆင်းသက်လာသော မိသားစုများမှပိုင်ဆိုင်သည့် လယ်ယာမြေများသည် အဆိုပါခြွင်းချက်တွင် ပါဝင်သည်^{၂၁}။

၁၉၅၃ ဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်သမ္မတသော်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော်သမ္မတမှ ခန့်အပ် ထားသော အာဏာပိုင်သည်လည်းကောင်း လိုအပ်လျှင် လယ်ယာမြေအား အခြားသော နည်းဖြင့် အသုံးပြုရန် သတ်မှတ်နိုင်သည်။^{၂၂} ထိုနည်းအားဖြင့် နိုင်ငံတော်သမ္မတ သို့မဟုတ် ခန့်အပ်ခံရသော အာဏာပိုင်သည် မြေအသုံးပြုမှုအား စိုက်ပျိုးရေးအတွက်မှ အခြားနည်းလမ်းသို့ ပြောင်းလဲအသုံးပြုနိုင်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ပြောင်းလဲမှုအား သမ္မတမှ တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေ သမ္မတမှခန့်အပ်ထားသော ပုဂ္ဂိုလ်မှဖြစ်စေ ပြုလုပ်နိုင်သည်။ သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန်တွင်လည်း ၁၉၅၃ လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေးဥပဒေ^{၂၃} အရ လယ်ယာမြေများအား စက်မှုလုပ်ငန်းများပြုလုပ်ရန် သိမ်းယူထားပြီးဖြစ်ကြောင်း ညွှန်းဆိုကြသည်။ သို့သော်လည်း မြေကို အခြားနည်းဖြင့် အသုံးပြုမှုအား မှတ်တမ်းများ မရှိသည့်အပြင် ဒေသခံ တောင်သူလယ်သမားများမှာ အဆိုပါမြေများပေါ်တွင် အခွန်နှင့် သီးစားခများပေးဆောင်ကာ ဆက်လက်ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးခဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။

၁၈ ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၁
၁၉ ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၂
၂၀ ၁၉၅၃ လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၅ (၁)-(၂)
၂၁ ၁၉၅၃ လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၆ (၁)
၂၂ ၁၉၅၃ လယ်ယာမြေ နိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၉
၂၃ ၁၉၅၆ လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေး နည်းဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၃ (ပုံစံ-၃၃)

၃။ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ

၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေသည် တောင်သူလယ်သမားများအား ၎င်းတို့၏ မြေယာအသုံးပြုမှု အခွင့်အရေးအတွက် မြေယာမှတ်ပုံတင်ခွင့်ပေးသော စနစ်အား ဖန်တီးပေးထားသည်။ ဤသို့အားဖြင့် မြေယာမှတ်ပုံတင်ရရှိထားသူသည် မြေယာအား ရောင်းချခွင့်၊ ပေါင်နှံခွင့်နှင့် လွှဲပြောင်းခွင့် ရရှိမည်ဖြစ်သည်။^{၂၄}။

လယ်ယာမြေဥပဒေ၏ အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်အရ လယ်ယာမြေဆိုသည်မှာ စိုက်ပျိုးသည့် မြေအမျိုးအစား ပေါင်းစုံပါဝင်သော်လည်း မြို့နယ်နိမိတ်၊ ကျေးရွာနယ်နိမိတ်အတွင်းရှိ လူနေအိမ်ယာများ၊ ဘာသာရေးအဆောက်အအုံနှင့် ပရိယာယ်များ မပါဝင်ပါ။^{၂၅}။ နိုင်ငံသား ဖြစ်စေ၊ ဧည့်နိုင်ငံသားဖြစ်စေ တောင်သူလယ်သမား မိသားစုဝင်များအား မြေလုပ်ပိုင်ခွင့် လက်မှတ် ထုတ်ပေးရမည်။^{၂၆}။

နိုင်ငံတော်အကျိုးငှာ လယ်ယာမြေအား သိမ်းဆည်းပါက နိုင်ငံတော်မှ လျော်ကြေးပေး ဆောင်ရမည်။^{၂၇}။ လယ်ယာမြေကို အခြားနည်းဖြင့်အသုံးပြုရန် ခွင့်ပြုချက်အား ဗဟို လယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ထံမှ တောင်းခံနိုင်သည်။ အခြားသော မြေအမျိုးအစားများ အတွက် သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းနှင့်ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့တွင် ခွင့်ပြုချက်တောင်းခံနိုင်သည်။^{၂၈}။ ခွင့်ပြုချက်ရရှိသည့်နောက် ခွင့်ပြုချက်ရရှိသည့် နေ့ရက်မှ ၆ လအတွင်း သိမ်းယူထား သည့်မြေအား သတ်မှတ်သည့် နည်းလမ်းအတိုင်း စတင်အသုံးပြုလျှင် ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့သည် ယင်းလယ်ယာမြေကို ပြန်လည်သိမ်းယူနိုင်သည်။^{၂၉}။

ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖွဲ့မှ ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့အား ဖွဲ့စည်းပြီး ဥက္ကဋ္ဌ အနေဖြင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနမှ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးက ဆောင်ရွက်သည်။^{၃၀}။ ဗဟိုလယ်ယာမြေ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့အနေဖြင့် အသုံးမပြုသော လယ်ယာမြေများကို ပြန်လည်သိမ်းဆည်းခြင်းအပြင် အခြားသော လယ်ယာမြေစီမံခန့်ခွဲမှု အဖွဲ့အဆင့်ဆင့်၏ တာဝန်နှင့် လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို သတ်မှတ်ခြင်း၊ လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့် မှတ်ပုံတင်ခြင်းအား ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်း၊ ပြစ်ဒဏ်ကျခံရသူ၏ လယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့်အား ရုပ်သိမ်းခြင်းနှင့် လယ်ယာမြေနှင့်သက်ဆိုင်သော လုပ်ငန်းဆောင်တာများအား တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ရသည်။^{၃၁}။

လယ်ယာမြေဥပဒေအရ စီမံကိန်းများအတွက် လယ်ယာမြေသိမ်းယူရာတွင် အနည်းဆုံး လိုအပ်သော ပမာဏကိုသာ သိမ်းယူရမည်။ စီမံကိန်းအား ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုပါက လယ်ယာမြေအား မူလလယ်ယာမြေလုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိထားသော ပိုင်ရှင်များထံသို့ ပြန်လည်

၂၄ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၉
 ၂၅ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၃ (က)
 ၂၆ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၆
 ၂၇ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၆
 ၂၈ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၀
 ၂၉ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၁
 ၃၀ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၅ (က)
 ၃၁ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၇

ပေးအပ်ရမည်^{၃၂}။ လယ်ယာမြေနည်းဥပဒေအရ သိမ်းဆည်းသောမြေနှင့် သီးနှံများအတွက် လျော်ကြေးငွေပမာဏအား သတ်မှတ်သည်။ နည်းဥပဒေ ၆၇ အရ သိမ်းဆည်းသော စပါး၊ သီးနှံ၊ သစ်ပင်နှင့် စားပင်များကိုတစ်စက ကာလပေါက်ဈေး၏ ၃ ဆ ပေးလျော် ရမည်။ လယ်ယာမြေများတွင် အဆောက်အအုံများရှိပါက အဆောက်အအုံ၏ ဒေသကာလ ပေါက်ဈေး၏ ၂ ဆ ပေးလျော်ရမည်။ မြေအား လက်ရှိကာလပေါက်ဈေးအရ သင့်လျော်စွာ ပေးဆောင်ရမည်^{၃၃}။

၄။ ၂၀၁၂ မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေ

၂၀၁၂ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများစီမံခန့်ခွဲရေး ဥပဒေအရ မြေလွတ်၊ မြေလပ်၊ မြေရိုင်းများအား ငှားရမ်းအသုံးပြုခွင့်ရှိသည်။ မြေလွတ်၊ မြေလပ်ဆိုသည်မှာ ယခင်က စိုက်ပျိုးရေး သို့မဟုတ် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်လာခဲ့ပြီး အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် စွန့်လွှတ်ထားသော မြေကိုဆိုလိုသည်။ မြေရိုင်းဆိုသည်မှာ တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှ စိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိသော မြေသစ်ဖြစ်သည့် မြေရိုင်းနှင့် တောရိုင်းမြေများ၊ တရားဝင် ပယ်ဖျက်ပြီးဖြစ်သည့် ကြိုးဝိုင်းသစ်တောမြေ၊ စားကျက်မြေနှင့် အင်းအိုင်များ ပါဝင် သည်^{၃၄}။ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲမှု ဗဟိုကော်မတီသည် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများအား နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများနှင့် အကျိုးတူရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အပါအဝင် လျှောက်ထားသူများထံသို့ အသုံးပြုခွင့်ချပေးနိုင်သည်^{၃၅}။ ဗဟိုကော်မတီအား နိုင်ငံတော်သမ္မတမှ ဖွဲ့စည်းပြီး ဗဟိုကော်မတီသည် မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မတီ ၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ရန် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများအား လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ အသုံးပြုခွင့် ချပေးနိုင်သည်^{၃၆}။

ဗဟိုကော်မတီမှ ခွင့်ပြုချက်ချမှတ်ပြီး လုပ်ပိုင်ခွင့်ရမြေကို စတင်ခွင့်ပြုသည့်နေ့မှစ၍ ၄ နှစ်အတွင်း သတ်မှတ်ချက်အတိုင်း လုပ်ငန်းပြီးစီးသည်အထိ ဖော်ထုတ်လုပ်ကိုင်ရမည်^{၃၇}။ ၂၀၁၂ မတိုင်မီ မြေယာဖော်ထုတ်လုပ်ပိုင်ခွင့် ရရှိသူများသည် မူလသတ်မှတ်ထားသော ရည်မှန်းချက်အတိုင်း ဖော်ထုတ်လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိပါက ထိုမြေများအား နိုင်ငံတော်မှ အလိုအလျောက် ပြန်လည်သိမ်းယူပြီး ဖြစ်သည်^{၃၈}။

၅။ ၂၀၁၄ မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေ

၂၀၁၄ မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဥပဒေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အထူးစီးပွားဇုန်အားလုံးအား အုပ်ချုပ်ရန်နှင့် စီမံခန့်ခွဲရန် ဗဟိုအဖွဲ့အား ဖွဲ့စည်းသည်^{၃၉}။ ဗဟိုအဖွဲ့မှ ဗဟိုလုပ်ငန်းအဖွဲ့နှင့်

၃၂ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၂
၃၃ ၂၀၁၂ လယ်ယာမြေနည်းဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၇
၃၄ ၂၀၁၂ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၂ (င)-(စ)
၃၅ ၂၀၁၂ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၂ (က)၊ ၅
၃၆ ၂၀၁၂ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၊ ၇
၃၇ ၂၀၁၂ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၆ (ခ)
၃၈ ၂၀၁၂ မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ စီမံခန့်ခွဲရေးဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၂ (ဂ)-(ဃ)
၃၉ ၂၀၁၄ မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃ (ဗ)

စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီတို့အား အထူးစီးပွားရေးဇုန် တစ်ခုချင်းစီအတွက် ဖွဲ့စည်းသည်။ အဆိုပါ စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီအား သက်ဆိုင်ရာအစိုးရဌာန၊ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများမှ ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ပြင်ပပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ဖွဲ့စည်းပြီး သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး သို့မဟုတ် ပြည်နယ်အစိုးရမှ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးအား အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ထည့်သွင်းဖွဲ့စည်းရမည်^{၄၀}။ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်အတွက် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီအား ဗဟိုအဖွဲ့မှ ခန့်အပ်သည်။ စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်များအဖြစ် အထူးစီးပွားရေးဇုန်တွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းကာကွယ်ရေးအတွက် တည်ဆဲဥပဒေများနှင့်အညီ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်း၊ စက်ရုံမှစွန့်ထုတ်ပစ္စည်း စွန့်ပစ်ရေးစနစ်ကို စိစစ်ခြင်းများ ပါဝင်သည်^{၄၁}။ ထို့အပြင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် မြန်မာနိုင်ငံပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဥပဒေအပါ စံချိန်၊ စံညွှန်းများနှင့် နိုင်ငံတကာ စံချိန်၊ စံညွှန်းများကို လိုက်နာရမည်အပြင် လူမှုရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများမရှိစေရန် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း အထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်^{၄၂}။

ရင်းနှီးတည်ဆောက်သူ သို့မဟုတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူသည် ငှားရမ်းခွင့် သို့မဟုတ် အသုံးပြုခွင့်ရရှိထားသော မြေပေါ်တွင် လူနေအိမ်ခြေများ၊ အဆောက်အအုံများ၊ လယ်ယာဥယျာဉ်ခြံမြေများ၊ သီးပင်စားပင်များ၊ စိုက်ခင်းများ စသည်တို့ကို ပြောင်းရွှေ့ရှင်းလင်းပေးရန် ရှိပါက ယင်းတို့အား ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားခြင်းနှင့် လျော်ကြေးပေးခြင်းတို့အတွက် ကုန်ကျစရိတ်များကို ပေးဆောင်ရမည်^{၄၃}။ ပြောင်းရွှေ့ရသူများအတွက် မူလအဆင့်အတန်းထက် မနိမ့်ကျစေရန်၊ ယင်းတို့၏ အခြေခံလိုအပ်ချက်များ ပြည့်စုံစေရန် စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရမည်^{၄၄}။

အထူးစီးပွားရေးဇုန်အဖြစ် သတ်မှတ်တည်ထောင်ရန် ရည်ရွယ်သောမြေများကို သိမ်းဆည်းရန် သို့မဟုတ် လွှဲပြောင်းရန် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနမှ စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရသည်^{၄၅}။

ခ။ စစ်အစိုးရသည် ၁၉၉၆-၉၇ ခုနှစ်တွင် မြေများအား ဥပဒေအတိုင်း သိမ်းယူခဲ့ခြင်းမရှိပါ။

၁၉၉၆-၉၇ ခုနှစ်က သိမ်းယူခဲ့သော မြေ (ယခု သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်အတွက် အသုံးပြုသောမြေ) သည် ထိုစဉ်က တည်ဆဲဥပဒေများအရ သိမ်းယူခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေအရ ဒေသခံများအား အကြောင်းကြားခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ နိုင်ငံတော်ပြန်တမ်းတွင်လည်း ကြေညာခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့သလို အသိပေးကြေညာစာအား လူထုသိရှိရန် ထုတ်ပြန်ခဲ့ခြင်းမရှိပါ^{၄၆}။ မြေယာသိမ်း

၄၀ ၂၀၁၄ မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေ ပုဒ်မ ၉ (က)-(ဃ)
 ၄၁ ၂၀၁၄ မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁ (တ)
 ၄၂ ၂၀၁၄ မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၅
 ၄၃ ၂၀၁၄ မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၀ (က)
 ၄၄ ၂၀၁၄ မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၀ (ခ)
 ၄၅ ၂၀၁၄ မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၂
 ၄၆ ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ ၄၊ ၅

ဆည်းမှုအတွက် ဒေသခံများအား ကန့်ကွက်ခွင့်လည်း မပေးခဲ့ပါ။ ထိုကဲ့သို့ ဥပဒေအရ ဆောင်ရွက်ရမည့်အစား မြို့ရွာနှင့် အိုးအိမ်ဖွံ့ဖြိုးရေးဦးစီးဌာနမှ ဒေသခံများအား နိုင်ငံတော် စီမံကိန်းအတွက်ဟုဆိုကာ မြေများကို သိမ်းယူခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ဒေသခံတို့အနေဖြင့် စစ်အစိုးရ၏ မြေယာသိမ်းဆည်းမှုအား ငြင်းပယ်ခွင့်မရှိဘဲ လက်ခံခဲ့ရသည်။ စစ်တပ် အုပ်ချုပ်မှုအောက်၌ တစ်ဦးတစ်ယောက်မှ ကန့်ကွက်ရဲသူမရှိပါ။ ဥပဒေအရ လိုအပ်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့သလို မြေယာသိမ်းဆည်းရန် ကြေညာ သည့် အစည်းအဝေးနှင့် ဒေသခံတို့အား အတင်းအဓမ္မရွှေ့ပြောင်းခဲ့စဉ် တပ်များချကာ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်^{၄၇}။ ထိုစဉ်က စစ်အစိုးရအနေဖြင့် စိတ်ကြိုက်သဘောဆန္ဒအရ ဥပဒေပ သိမ်းယူခဲ့သော မြေများအား ယခုလက်ရှိ မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် မြေယာ ပိုင်ဆိုင်မှုအား ဥပဒေအရ အတည်မပြုနိုင်ပါ။

၁၉၉၆-၉၇ သိမ်းယူခဲ့စဉ်က ဒေသခံတို့မှာ လျော်ကြေးအတွက် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ခွင့် မရရှိခဲ့ပါ။ လျော်ကြေးပမာဏအား ဆွေးနွေးရန် အခွင့်အရေးမရှိခဲ့သလို သူတို့၏ မြေနှင့် လျော်ကြေးအပေါ် စစ်အစိုးရမှ တစ်ဖက်သတ်ချမှတ်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များအား ငြင်းဆန်ခွင့် မရှိခဲ့ပါ။ ထို့အပြင် စစ်အစိုးရမှ ဒေသခံများအား လျော်ကြေးအဖြစ် ထိုစဉ်က ဈေးကွက်ပေါက်ဈေးနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိသည့် တစ်ဧက ၂၀,၀၀၀ ကျပ်ဖြင့် လက်ခံရယူရန် အတင်းအဓမ္မဖိအားပေးခဲ့သည်။

အဆိုပြုထားသောစက်မှုဇုန်မှာ တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိသောကြောင့် အချို့သောဒေသခံ များသည် သူတို့နေထိုင်ရာ သို့မဟုတ် ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးရာ မြေများဆီသို့ မြေယာ သိမ်းဆည်းပြီးမကြာမီအတွင်း ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာကြသည်။ အချို့သော ဒေသခံ လယ်သမားများမှာ ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် တောင်ပိုင်းခရိုင်ဥက္ကဋ္ဌမှ မြေလွတ်၊ မြေလပ်များအား လယ်ယာမြေအဖြစ် စိုက်ပျိုးရန် အမိန့်ထုတ်ပြန်ပြီးနောက် ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာကြသည်။ ဒေသခံများ၏ အဆိုအရ သီးနှံနှင့် စိုက်ခင်းများအတွက် အစိုးရထံ မြေခွန်နှင့် သီးစားခ များအား ပေးဆောင်ရကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ထိုကဲ့သို့ အခွန်ကောက်ယူမှုသည် အစိုးရ အနေဖြင့် ဒေသခံရွာသားများအား ၎င်းတို့မြေပေါ်တွင် ပြန်လည်နေထိုင်ခွင့်နှင့် ထွန်ယက် စိုက်ပျိုးခွင့်အား သဘောတူရာရောက်သည်။ အစိုးရ၏ အခွန်ကောက်ခံမှုနှင့် ဒေသခံရွာသား များ၏ မြေယာအသုံးပြုမှုအား သဘောတူညီမှုတို့သည် ၁၉၉၆-၉၇ ခုနှစ်များတွင် စစ်အစိုးရအနေဖြင့် မြေများအား ဥပဒေအရ သိမ်းဆည်းခဲ့ခြင်းမရှိလျှင်တောင်မှ ထိုမြေ များအား နှစ်ပေါင်းများစွာ အသုံးပြုခဲ့ခြင်းသည် မူလပိုင်ရှင်ထံသို့ ပြန်လည်ပေးအပ်ရာ ရောက်သည်။

၄၇ ပြောင်းရွှေ့ရန်အမိန့်ထုတ်ပြန်ပြီးနောက် ချက်ချင်းမပြောင်းရွှေ့သော အိမ်များမှာ ဖျက်ဆီးခံခဲ့ရသည်။ စစ်တပ်ကားများရောက်လာပြီး ရွာသားများအား ကားပေါ်သို့ အတင်းခေါ်ဆောင်ခဲ့သည်။

၈။ မြန်မာအစိုးရသည် ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် မြေယာသိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် ဒေသခံတို့အား ပြောင်းရွှေ့ရာတွင် လိုအပ်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအား လိုက်နာခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။

၁၉၉၆-၉၇ ခုနှစ် မြေယာသိမ်းဆည်းခဲ့စဉ်ကကဲ့သို့ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင်လည်း မြန်မာအစိုးရသည် မြေယာသိမ်းဆည်းခြင်း၊ ဒေသခံတို့အား ရွှေ့ပြောင်းခြင်းနှင့် လျော်ကြေးပေးအပ်ခြင်းတို့တွင် လိုအပ်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအား လိုက်နာဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ သီလဝါဒေသခံအများစုမှာ သူတို့၏ လယ်ယာမြေများ သိမ်းဆည်းခြင်းအတွက် အသိပေး အကြောင်းကြားခံခဲ့ရခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ ၎င်းအစား ၂၀၁၃ ဇန်နဝါရီ ၃၁ ရက်နေ့တွင် စီမံကိန်း ၁ နှင့် ၂ အတွင်းရှိ ဒေသခံအားလုံးတို့သည် ၁၄ ရက်အတွင်း အဆိုပါမြေများမှ ထွက်ခွာရန်၊ မထွက်ခွာပါက ထောင်ဒဏ်ကျခံရန် အမိန့်ကို လက်ခံရရှိခဲ့သည်။ ၁၈၉၈ အောက်မြန်မာနိုင်ငံတော် မြို့နှင့် ကျေးရွာ အက်ဥပဒေအရ အစိုးရပိုင်မြေမှ ထွက်ခွာရန် အသိပေးအကြောင်းကြားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။^{၅၈}။ ထိုကဲ့သို့ ကြေညာချက်အားကြည့်လျှင် အစိုးရမှ အဆိုပါမြေအား ၎င်းတို့ပိုင်ဆိုင်သည်ဟု ယုံကြည်ကြောင်းသိရသည်။ သို့သော်လည်း အထက်တွင် ဖော်ပြသကဲ့သို့ နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့သည် ၁၉၉၆-၉၇ ခုနှစ်တွင် ဟက်တာ ၁၂၃၀ အား အတင်းအဓမ္မ ဥပဒေပ သိမ်းယူခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာအစိုးရ အာဏာပိုင်များနှင့် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီတို့သည် ဟက်တာ ၂၄၀၀ ၏ ကျန်သည့်အပိုင်းများအား အရင်က မည်သို့မည်ပုံ သိမ်းဆည်းခဲ့သည်ကို ထုတ်ဖော်ပြသခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ ၁၉၉၆-၉၇ ခုနှစ်တွင် သိမ်းဆည်းမှုသည် တရားဝင်ခဲ့သည်ဆိုလျှင်တောင်မှ ကျန်မြေတစ်ဝက်အား (ဟက်တာ ၂၄၀၀ ၏ တစ်ဝက် ဟက်တာ ၁၂၀၀) အစိုးရမှ သိမ်းယူခဲ့ကြောင်း သက်သေမရှိပါ။

ရွှေ့ပြောင်းခံရပြီး လအနည်းအကြာ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ၎င်းတို့၏ မြေများကို မြေသိမ်းအက်ဥပဒေအရ သိမ်းဆည်းလိုက်ပြီးဖြစ်ကြောင်း အကြောင်းကြားစာကို မြိုင်သာယာရွှေ့ပြောင်းခံဒေသတွင် နေထိုင်သော ဒေသခံများမှ လက်ခံရရှိခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ အကြောင်းကြားစာများကို မြေသိမ်းမီပေးပို့ရမည့်အစား ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်ရန် ပြင်ဆင်နေသော သိမ်းဆည်းပြီးလယ်မြေများအတွက် ရွှေ့ပြောင်းခံနေရာရှိ ဒေသခံများ၏ အိမ်အသစ်များသို့ ပေးပို့ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အကြောင်းကြားစာ လက်ခံရရှိသော အချို့သောဒေသခံများသည် ၁၉၉၆-၉၇ ခုနှစ်တွင် တရားနည်းလမ်းမကျ မြေသိမ်းခံခဲ့ရပြီးနောက် သူတို့မြေများပေါ်သို့ ပြန်လည်နေထိုင် ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးသူများ ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ အကြောင်းကြားစာများသည် ၁၉၉၆-၉၇ မြေယာသိမ်းဆည်းမှုသည် ပျက်ပြယ်ကြောင်း မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် တစ်နည်းတစ်ဖုံ ဝင်ခံရာရောက်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အဆိုပါအကြောင်းကြားစာများသည် ဥပဒေအရ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအတိုင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဒေသခံများအား ကြိုတင် အသိပေးခြင်း သို့မဟုတ် ကန့်ကွက်ခွင့် မပေးခဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။

၂၀၁၃ ခုနှစ် မေလ ၂၄ ရက်နှင့် ဩဂုတ်လ ၉ ရက်နေ့များတွင် နိုင်ငံတော်ပြန်တမ်း၌ ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့သော်လည်း အစိုးရသည် မြေသိမ်းခံရမည့်သူများ သိရှိရန်အလို့ငှာ

၄၈ ၁၈၉၈ အောက်မြန်မာနိုင်ငံတော် မြို့နှင့် ကျေးရွာအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၁

သင့်လျော်သော တည်နေရာတွင် အသိပေးကြေညာခြင်းအား ပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ အဆိုပါအချက်သည် ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ^၉ အား ချိုးဖောက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ နည်းလမ်းအတိုင်း အကြောင်းကြားခြင်းမရှိခဲ့သည့်အတွက် ဒေသခံများမှာ ရက် ၃၀ အတွင်း ကန့်ကွက်ရန် အခွင့်အလမ်းမရှိခဲ့ပါ။ ၎င်းအခွင့်အရေးအစား ဒေသခံများအား ပြောင်းရွှေ့ရန်နှင့် မပြောင်းရွှေ့လျှင် ထောင်ချမည်ဟု ပြောဆိုခြင်းသည်လည်း မြေသိမ်း အက်ဥပဒေအား ချိုးဖောက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။^{၁၀} ထို့အပြင် သိမ်းယူသည့် မြေနေရာ အားလည်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်း တင်ပြခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ သိမ်းယူသည့်မြေနေရာနှင့်ပတ်သက် သည့် မြေပုံအား ထုတ်ပြန်ခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့သလို ဒေသခံများ၏ မြေပုံရရှိရန် သို့မဟုတ် တည်နေရာအား ရှင်းလင်းရန် တောင်းဆိုချက်များအား အစိုးရမှ ငြင်းဆန်ခဲ့သည်။ ဒေသခံတို့အနေဖြင့် ၎င်းတို့မြေအား ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်အတွက် လုံလောက်သော အချက်အလက် ပံ့ပိုးပေးမှုမရှိသည့် အကြောင်းကြားစာသည် မြေယာသိမ်းဆည်းရန်အတွက် သင့်လျော်မည် ဟု မဆိုနိုင်ပါ။

ထို့အပြင် သီလဝါဒေသခံများအနေဖြင့် မြေသိမ်းအက်ဥပဒေအရ သင့်လျော်စွာ အကြောင်းကြားစာရရှိသည်ဟု ဆိုလျှင်တောင်မှ အသိမ်းဆည်းခံရသော လယ်ယာမြေများ အတွက် လျော်ကြေးမရရှိခဲ့ပါ။ အဆိုပါအချက်သည်လည်း ဥပဒေအား ထပ်မံချိုးဖောက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ လယ်ယာမြေနည်းဥပဒေတွင် ပါဝင်သော ဇယား ၁၂ အရ မြို့နယ်လယ်ယာ စီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီသည် အသိမ်းဆည်းခံ လယ်မြေ၊ သီးနှံအဆောက်အအုံနှင့် အခြား သော အဆောက်အအုံများအတွက် လျော်ကြေးနှင့် အထောက်အပံ့များ တွက်ချက်ရမည် ဖြစ်သည်။ သို့သော် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်နေရာတွင် ဤဇယားအားအသုံးပြုခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရမှ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သော သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်အတွက် ပြန်လည်နေရာချထားရေး အစီအစဉ်တွင်လည်း လျော်ကြေးတွက်ချက်မှုအား အဆိုပါဇယားအတိုင်း တွက်ချက်ခဲ့ခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ ရန်ကုန် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရမှ ပြန်လည်နေရာချထားရေး အစီအစဉ်တွင် လျော်ကြေးတွက်ချက်ရာ၌ ပုံစံ ၁၂ ကို အဘယ်ကြောင့် အသုံးမပြုခဲ့ကြောင်းအား ရှင်းပြခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ လျော်ကြေး တွက်ချက်ရာတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာသည့် နည်းဥပဒေပါ ဇယားအားအသုံးပြုရန် ပျက်ကွက် ခဲ့သည်။^{၁၁} ဒေသခံအများစုမှာ စာချုပ်များအား လက်မှတ်ထိုးခဲ့သည် မှန်သော်လည်း ဖြစ်ရပ်တော်တော်များများတွင် ဒေသခံတို့အနေဖြင့် ၎င်းတို့လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော လျော်ကြေးတွက်ချက်ထားသည့် စာရွက်စာတမ်းများအား လက်မှတ်ရေးထိုးပြီးနောက် သိမ်းဆည်းခွင့်မရရှိခဲ့ပါ။ ဒေသခံရွာသားအများစုမှာ အဆိုပါ စာရွက်စာတမ်းများအား မဖတ်တတ်ကြပါ။ သူတို့လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော သဘောတူညီချက်တွင် ပါဝင်သော အကြောင်းအရာများကို ရှင်းပြခဲ့ခြင်းမရှိသလို ခြိမ်းခြောက်အကြပ်ကိုင်မှုကြောင့် ဒေသခံ ရွာသားအများစုမှာ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် ဒေသခံရွာသား များမှာ သဘောတူစာချုပ်အား နားလည်သဘောပေါက်ခြင်းမရှိခဲ့သလို မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ အရ ပြဋ္ဌာန်းထားသော အခွင့်အရေးဖြစ်သည့် လျော်ကြေးပမာဏအား ငြင်းဆန်ကန့်ကွက်ခွင့် ရှိကြောင်းလည်း မသိရှိခဲ့ပါ။^{၁၂}

၄၉ ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၄ (၁)
၅၀ ၁၈၉၄ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၅ (က)
၅၁ လယ်ယာမြေနည်းဥပဒေ ပုဒ်မ ၆၆၊ ၆၈
၅၂ မြေသိမ်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၉ (၂)

မကြာသေးမီက ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီမှ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအရာရှိမှ ထုတ်ပြန်သော အစီခံစာတွင် ဒေသခံရွာသားများမှာ သူတို့နေထိုင် ထွန်းယက်စိုက်ပျိုးသော မြေအား လယ်ယာမြေဥပဒေအရ တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ထားခြင်းမရှိသဖြင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်မရှိကြောင်း မှတ်ချက်ပြုထားသည်။ ဒေသခံရွာသားများအား မေးမြန်းချက်များအရ ဒေသခံအများစုမှာ ဥပဒေအရ တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ဖို့ ကြိုးစားခဲ့ကြောင်း၊ မြို့နယ်မှ မှတ်ပုံတင်ခွင့်အား ငြင်းပယ် ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

ဃ။ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အားထိန်းသိမ်းရမည်ဖြစ်ပြီး လူမှုရေးနှင့် ကျန်းမာရေး ထိခိုက်မှုများအား ကာကွယ်ပေးရမည်။

မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် မြေယာအသုံးပြုမှုနှင့် မြေယာသိမ်းဆည်းမှုဆိုင်ရာ မြန်မာ့ဥပဒေ များအား လိုက်နာဖို့ပျက်ကွက်ချိန်တွင် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်တွင် ရင်းနှီးတည်ဆောက်သူ သို့မဟုတ် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည်လည်း မြန်မာ့အထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေအရ လျော်ကြေးပေးရမည့်တာဝန်၊ ပြောင်းရွှေ့ခံရသူများ၏ လူနေမှုအဆင့်အတန်း မနိမ့်ကျ သွားစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည့် တာဝန်များကိုလည်း ပျက်ကွက်ခဲ့သည်။ အထူးစီးပွားရေး ဇုန်ပြဋ္ဌာန်းပြီးဖြစ်သဖြင့် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီသည် တည်ဆဲ ဥပဒေများအား လိုက်နာဖို့လိုအပ်သလို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့်လည်း မြန်မာ့သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး ဥပဒေတွင် ဖော်ပြထားသော စံချိန်၊ စံညွှန်းများနှင့် နိုင်ငံ တကာ စံချိန်စံညွှန်းများကို လိုက်နာရမည်ဖြစ်သည်။ သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီအနေဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်ခြင်းနှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်း လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ရှိသော်လည်း အလေးအနက်ထား လုပ်ဆောင်ခြင်း မရှိပါ။ စီမံကိန်းအဆင့် ၁ အတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းသည် နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းများနှင့် ကောင်းမွန်သော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအောက် နိမ့်ကျ သော အခြေအနေတွင်ရှိသည်။ အဆိုပါ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းသည် စီမံကိန်းအဆင့် ၁ တွင် မည်သည့်စက်ရုံများ လည်ပတ်မည်ကို တိုင်းတာဖော်ပြခဲ့ခြင်း မရှိခဲ့သလို အဆိုပါစက်ရုံများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ထိခိုက်နစ်နာမှုများအားလည်း ဖော်ပြခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ စက်မှုဇုန်ကြီးတစ်ခုလုံးကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော အကျိုးဆက် များကိုလည်း မကြည့်ခဲ့ပါ။ အန္တရာယ်ရှိသော အညစ်အကြေးများအပါအဝင် စွန့်ပစ် ပစ္စည်းနှင့် အညစ်အကြေးဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုအားလည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု စစ်တမ်းတွင် ကြောင်းကျိုးဆီလျော်စွာ ဖော်ပြခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ စက်မှုဇုန်တွင် မည်သည့် စက်ရုံများလည်ပတ်မည်၊ မည်ကဲ့သို့သော အညစ်အကြေးများ စွန့်ပစ်မည်ကို ရှင်းလင်း

၅၃ မြန်မာနိုင်ငံရှိ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်အပေါ် စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအစီရင်ခံစာ (နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၄)
၅၄ အထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေ ပုဒ်မ ၈၀ (က)-(ခ)
၅၅ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁ (တ)၊ ၃၅
၅၆ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁ (တ)
၅၇ အစီရင်ခံစာရေးသားနေသည့်အချိန်တွင် မြန်မာအစိုးရသည် နိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးသဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းဥပဒေအားထုတ်ပြန်ရန် ဥပဒေကြမ်းနှင့် ညွှန်ကြားချက်များရေးဆွဲနေသည်။

ပြတ်သားစွာ ဖော်ပြခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။^{၅၈} ယခုအချိန်တွင် အထူးစီးပွားရေးဇုန် အဆင့် ၂ အတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းအား ကောက်ယူနေကြောင်း သိရသည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်၏ ဆိုးကျိုးများကို အသေအချာ သုံးသပ်ဖော်ထုတ်ခြင်းမရှိသော၊ ဆိုးကျိုးများကို ကျော်လွှားနိုင်မည့် နည်းလမ်းများ ထုတ်ဖော်ထားခြင်းမရှိသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု စစ်တမ်းအရ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီသည် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေအရ ပြဋ္ဌာန်းထားသော ၎င်း၏တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားများအား ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်ခြင်း မရှိခဲ့ပါ။^{၅၉}

ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့်လည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းရေးနှင့် သက်ဆိုင်သော ပြည်တွင်းဥပဒေများအား လေးစားလိုက်နာဖို့ လိုအပ်သည်။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေ အရလည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ကြောင်း အတိအလင်း ပြဆိုထားသည်။^{၆၀} မြန်မာ့ဥပဒေအရ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ပတ်သက်သော လမ်းညွှန်ချက်များ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမရှိလျှင်တောင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ သည် ပြီးပြည့်စုံသော စစ်ဆေးမှုနှင့် ထိခိုက်မှုများအား ကျော်လွှားရန်နည်းလမ်းများ ပါဝင်သော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ကာကွယ်ရေးနှင့် ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းများကို လိုက်နာရမည် ဖြစ်သည်။^{၆၁} အထက်ပါအချက်များကို သီလဝါ စီးပွားရေးဇုန် အဆင့် ၁ တွင် ယခုအချိန်ထိ မတွေ့ရသေးပါ။ အထူးစီးပွားရေးဇုန်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ထိခိုက်မှုများအား အသေအချာ စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းမရှိဘဲ စီမံကိန်း အဆင့် ၁ တွင် တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နေသည်။ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် တည်ဆဲဥပဒေများအရ လူမှုရေးနှင့် ကျန်းမာရေး ထိခိုက်မှုများမရှိအောင် ကာကွယ်ပေးရမည်။^{၆၂} အပြောင်းရွှေ့ခံရွာသားများမှာ ပြန်လည်နေရာချထားသည့်နေရာတွင် သင့်လျော်သောရေ၊ သန့်ရှင်းမှုနှင့် အာဟာရစနစ်တို့အား ရရှိခြင်းမရှိဘဲ ဒုက္ခခံစားနေ ကြရသည်။ အဆိုပါ အခြေအနေများသည် အထူးစီးပွားရေးဇုန်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အလေးအနက်ထားရမည့် လူမှုရေးနှင့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အထူးစီးပွားရေးဇုန်တွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအနေဖြင့် မြန်မာ့ဥပဒေအရ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ပျက်ကွက်ခဲ့သည်။

၅၈ EarthRights International, သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်၏ ပထမအဆင့်စီမံကိန်းအပေါ် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု အကဲဖြတ်မှုအား ဆန်းစစ်ခြင်း (နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၄)
၅၉ အထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၁ (တ)
၆၀ အထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၅
၆၁ သတင်းအချက်အလက်ရရှိပိုင်ခွင့် ကွန်ဗင်းရှင်း၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချရာတွင် လူထုပါဝင်နိုင်ခြင်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ တရားမျှတမှုရရှိပိုင်ခွင့် (အာဟော့စ်ကွန်ဗင်းရှင်း)၊ ၂၅ ဇွန်လ ၁၉၉၈ ခုနှစ်။ အာဟော့စ်ကွန်ဗင်းရှင်းသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီမှုတစ်ခုဖြစ်သည်။ အခွင့်အရေးကို သက်ရောက်စေသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများဆောင်ရွက်ရန်၊ သတင်းအချက်အလက်များကို လူထုအနေနှင့် ရရှိပိုင်ခွင့်အတွက် အကောင်းဆုံးသော အလေ့အကျင့်များကို ချမှတ်ထားသည်။
၆၂ အထက်ပါ ကောက်နုတ်ချက် ၆၁ အတိုင်း

၄။ သီလဝါတွင် ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီ၏ လမ်းညွှန်ချက်များအား လိုက်နာခြင်းမရှိ

ဂျပန်မှ တရားဝင်ဖွံ့ဖြိုးရေးအကူအညီအနေဖြင့် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သော အစိုးရအေဂျင်စီဖြစ်သည့် ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီတွင်လည်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ထောက်ချင့်ဆင်ခြင်ခြင်း (လမ်းညွှန်ချက်များ) ရှိသည်။ လမ်းညွှန်ချက်များအရ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများ အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဒေသခံလူထု၏ဘဝများကို ထိခိုက်စေသောဆိုးကျိုးများအား လျော့ချပြီး ရေရှည်မျှော်ကိုးသည့်လုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီအပါအဝင် သက်ဆိုင်ရာ ပါဝင်ပတ်သက်သူများအနေဖြင့် သီလဝါစီမံကိန်းအဆင့် (၁) အား အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ၎င်း၏လမ်းညွှန်ချက်များအတိုင်း လုပ်ဆောင်ရန် တိုက်တွန်းဖို့ ပျက်ကွက်ခဲ့သည်။ ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီ၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ၊ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီတို့သည် ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားခြင်းမပြုမီ လိုအပ်သော သင့်တော်သည့် အထောက်အပံ့များကို မယ်မယ်ရရ ထောက်ပံ့ခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားခံရသော ရွာသားများသည် လက်တွေ့တွင် ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီ၏ လမ်းညွှန်ချက်များအရ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းများအရ ပြည့်မီသည့် အထောက်အပံ့များရရှိခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ ပြောင်းရွှေ့ခံရွာသားများမှာ သူတို့ဆုံးရှုံးသွားသော မြေနှင့် ပစ္စည်းများအတွက် လုံလောက်မှုတစ်ခုသော လျော်ကြေးမရရှိခဲ့သလို ပြန်လည်နေရာချထားရေး အစီအစဉ်တွင် ပါဝင်ဆုံးဖြတ်ခွင့် မရရှိခဲ့ပါ။ ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီ၏ လမ်းညွှန်ချက်များအတိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိသည့် ရလဒ်အဖြစ် သီလဝါရွာသားများမှာ ကြီးစွာသောထိခိုက်မှုများကို ခံစားနေကြရသည်။

က။ ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီသည် ပါဝင်သက်ဆိုင်သူများအား လမ်းညွှန်ချက် အတိုင်းတာဝန်ယူဆောင်ရွက်ဖို့ မတတ်နိုင်ခဲ့ပါ။

ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီအနေဖြင့် ပူးပေါင်းပါဝင်သော စီမံကိန်းများအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် တာဝန်ခံမှုရှိဖို့ တာဝန်ရှိသည်^{၆၃}။ စီမံကိန်းအစီအစဉ်ရေးဆွဲရာနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရာ တစ်လျှောက်လုံးတွင် စီမံကိန်းဆောင်ရွက်သူဖြစ်သည့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရမှ သီလဝါလူထုအပေါ် ထိခိုက်နစ်နာမှုများ မပေါ်ပေါက်ဖို့ သေချာစေရန် ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီမှ မဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါ။ ပြန်လည်နေရာချထားရေး အစီအစဉ်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းတို့မှာ အောက်တွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြ ထားသကဲ့သို့ ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီ၏ လမ်းညွှန်ချက်စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိပါ။

၆၃ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုစဉ်းစားချက်အတွက် JICA လမ်းညွှန်ချက် ၁.၄၊ ၃

သီလဝါ ပြန်လည်နေရာချထားသည့် နေရာမှ မိသားစုတစ်စုအား ၎င်းတို့၏နေအိမ်တွင် တွေ့ရစဉ်

အရင်နေရာမှာ ဧက (၂၀) ရှိတယ်။ ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက်ပိုင်တာ။
ကလေးတွေလည်း ဒီမြေပေါ် လွတ်လွတ်လပ်လပ် ပြေးလွှား
ကစားလို့ရတယ်။ ဒီမှာတော့ တွေ့တဲ့အတိုင်းပဲ ကလေးတွေ
ကစားဖို့ နေရာကကျဉ်းကျဉ်းလေး။

စီမံကိန်းအဆင့် (၁) အတွင်းမှ ဒေသခံတစ်ဦး။

ပုံပါ အမျိုးသမီးမဟုတ်

ခ။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ထောက်ချင့်ဆင်ခြင်ချက်များနှင့် လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေအပေါ် လုံလောက်စွာ ဆန်းစစ်နိုင်ခြင်းမရှိပါ။

ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီသည် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် အပါအဝင် ၎င်းတို့အထောက်အပံ့ ပြုသော စီမံကိန်းများတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးအခြေအနေများကို သုံးသပ်ရာတွင် တိကျစွာစုံစမ်းစစ်ဆေးရမည် ဖြစ်သည်^{၆၄}။ ၎င်းတို့အား သီလဝါတွင် မတွေ့ရပါ။ ပြန်လည်နေရာချထားရေးအစီအစဉ်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု စစ်တမ်းတို့မှာ မလုံလောက်ပါ။ ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားမှုနှင့် ဆက်နွယ်၍ဖြစ်ပေါ်လာသော အသက်မွေးမှုနှင့် လူမှုရေးထိခိုက်မှုများအား အသေအချာစိစစ်ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သလို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းသည် အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝ သော စစ်တမ်းတစ်ခုမဟုတ်ပါ။ နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိသလို ကောင်းမွန်သော အလေ့အကျင့်တို့ ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီ၏ လမ်းညွှန်ချက်တို့ဖြင့်လည်း ကိုက်ညီမှုမရှိပါ။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းသည် အထူးစီးပွားရေးဇုန် တစ်ခုလုံးအပေါ်နှင့် ၎င်းနှင့်ပတ်သက်ဆက်နွယ် ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည့် ဆိုးကျိုးများ သို့မဟုတ် အထူးစီးပွားရေးဇုန်အတွင်း လည်ပတ်မည့် စက်ရုံများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့် ထိခိုက်မှုများအပေါ် တွက်ချက်ခြင်းမရှိဘဲ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် အဆင့် ၁ ပေါ် တွင်သာ တွက်ချက်ခြင်းဖြစ်သည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းသည် သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန်အတွင်း တည်ဆောက်မည့် စက်ရုံအမျိုးအစားနှင့် လုပ်ငန်းများအား တွက်ချက် ပိုင်းဖြတ်ခဲ့ခြင်းမရှိသလို ဖော်ထုတ်ရန်လည်း မကြိုးပမ်းခဲ့ပါ။ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုစစ်တမ်းသည် (၁) စီမံကိန်းအကြောင်း လုံလောက်စွာ ဖော်ပြဖို့ ပျက်ကွက်ခဲ့သည်။ (၂) အထိခိုက်ခံရပ်ရွာ သို့မဟုတ် လူထုနှင့် လုံလောက်စွာတိုင်ပင် ဆွေးနွေး ညှိနှိုင်းခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ (၃) စီမံကိန်း၏ စွမ်းအင်ပါဝါ အထောက်အပံ့အပေါ် အသေအချာလေ့လာခဲ့ခြင်း မရှိပါ။ (၄) လေထုညစ်ညမ်းမှုဖြစ်ပေါ်စေသော အကြောင်း အရင်းနှင့် တစ်စတစ်စတိုးပွားလာနိုင်သော ထိခိုက်မှုများကိုသုံးသပ်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည်။ (၅) ယာဉ်အသွားအလာ၊ ရေအရင်းအမြစ်နှင့် သုံးစွဲမှု၊ အညစ်အကြေး စီမံခန့်ခွဲမှုတို့အား လုံလောက်စွာ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ (၆) ပြန်လည်နေရာချထားရေးနှင့် အသက် မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာများကို အသေအချာသုံးသပ်ခဲ့ခြင်းမရှိပါ^{၆၅}။ ထို့အပြင် ပြန်လည်နေရာချထားရေးအစီအစဉ်တွင် ပါဝင်သော ဆုံးရှုံးမှုများအတွက် ရွာသားများသို့ပေးလျော်သော လျော်ကြေးအတိုင်းအတာနှင့် ပုံစံများသည် မျှတမှုမရှိပါ။ မြေယာအား အခြေပြုသည့် လျော်ကြေးပေးအပ်ခဲ့ခြင်းမရှိသလို ရေရှည်မျှော်ကိုးသည့် အသက်မွေးမှုပုံစံအသစ်အတွက် လိုအပ်သော အရင်းအမြစ်နှင့် ရွေးချက်ခွင့်များကို အသေအချာ သုံးသပ်ခဲ့ခြင်းမရှိပါ။

၆၄ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုစဉ်းစားချက်အတွက် JICA လမ်းညွှန်ချက် ၁.၄၊ ၃
၆၅ EarthRights International, သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန်၏ ပထမအဆင့်စီမံကိန်းအပေါ် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု အကဲဖြတ်မှုအား ဆန်းစစ်ခြင်း (နိုဝင်ဘာ ၂၀၁၄)

ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီအနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေများ^{၆၆} ကိုလည်း တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ရမည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် စစ်အာဏာရှင်လက်အောက် ဖိနှိပ်မှုများဖြစ်ပေါ် ခဲ့ပြီး အခုအချိန်အထိ အဆိုပါဖိနှိပ်မှုများသည် သက်ရောက်နေဆဲဖြစ်သည်။ လက်ရှိ အစိုးရ၏ အပြောင်းအလဲအောက်တွင် ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒထုတ်ဖော်နိုင်သည့် နေရာလွတ်များ ရှိလာသော်လည်း နိုင်ငံသားများအနေဖြင့် သူတို့၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ထုတ်ဖော်ရန်နှင့် အစိုးရအာဏာပိုင်များအား ဆန့်ကျင်ရန် ခက်ခဲဆဲဖြစ်သည်။ သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် အဆင့် ၁ အတွင်းမှ ဒေသခံများသည် ပြန်လည်နေရာချထားရေး သဘောတူညီချက်အား လက်မှတ်ရေးထိုးရန် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရနှင့် ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များမှ အကျပ်ကိုင်ခံခဲ့ရပြီး လျော်ကြေးကို လက်မခံပါက ခြိမ်းခြောက်ခံခဲ့ရသည်။ ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေး အေဂျင်စီအနေဖြင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့မှ ပြန်လည်နေရာချထားရေး လုပ်ဆောင်ရာတွင် ဒေသခံရွာသားများအား ခြိမ်းခြောက်ခြင်းနှင့် အကျပ်ကိုင်ခြင်းများမရှိအောင် ဂရုပြုဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သလို အစိုးရအဖွဲ့မှ ပြန်လည်နေရာချထားခြင်း မပြုလုပ်မီ လူထုအား လုံလောက်သောသတင်းအချက်အလက်များ ပံ့ပိုးပြီး သူတို့၏စိုးရိမ်မှုများကို တင်ပြဖော်ထုတ်ခွင့်ပေးရန် တိုက်တွန်းရမည်ဖြစ်သည်။

ဂ။ ပြန်လည်နေရာချခံရသော ဒေသခံများအတွက် အချိန်မီထောက်ပံ့ပေးမှုနှင့် လုံလောက်သောလျော်ကြေးပံ့ပိုးပေးမှုများကိုလည်း ပြုလုပ်ပေးခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။

ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီ၏ လမ်းညွှန်ချက်များအရ ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားခြင်းခံရသူ သည် အချိန်နှင့်တပြေးညီ ထောက်ပံ့မှုကိုရရှိရမည်ဖြစ်သည်^{၆၇}။ လုံလောက်သော လျော်ကြေးငွေကိုမပေးခင် ပြောင်းရွှေ့နေရာချထားခြင်း ပြုလုပ်မည်ဆိုပါက ပြောင်းရွှေ့ နေရာချထားခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သော အကူအညီမှာ အချိန်မီမဖြစ်နိုင်ပေ။ သီလဝါအထူး စီးပွားရေးဇုန်၏ စီမံကိန်းအဆင့် ၁ တွင် ပြန်လည်နေရာချထားမည့် နေရာများအတွက် အစီအစဉ်များနှင့် ဒေသခံများအတွက် ပြည့်စုံသော မြေနေရာဖော်ထုတ်မှုများ မပြီးသေး သော်လည်း ဒေသခံများသည် နေရာသစ်သို့ အလျင်စလို ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ရသည်။ ရွှေ့ပြောင်း ခံရသောနေရာသည် အညစ်အကြေးနှင့် ရေနုတ်မြောင်းအစရှိသည့် ပြည့်စုံသော အခြေခံ အဆောက်အအုံများမရှိပါ။ ထို့ပြင် ခြောက်သွေ့သောရာသီတွင်ပင် ရေကြီး၊ ရေလျှံလေ့ ရှိပါသည်။ အစိုးရမှ ဆောက်လုပ်ပေးသော အိမ်များမှာလည်း သေးငယ်သည့်အပြင် ကလေးများသော အိမ်ထောင်စုများအတွက် နေထိုင်ရန် မသင့်လျော်ပါ။ ယခင်ဆောက်လုပ် ထားသော ရေပန်း ၄ လုံးမှ ရွှေ့ပြောင်းခံနေရာအတွက် ရေပေးဝေသော်လည်း ၂ လုံးသာ ကောင်းစွာအလုပ်လုပ်ပြီး ထို ၂ လုံးမှလည်း ရွံ့ရေများသာ ထွက်ပါသည်။ ပြန်လည်နေရာချ ထားရေး ပြုလုပ်သောအချိန်တွင် အဖုံးဖွင့်ရေတွင်း ၂ ခုရှိပြီး မျက်နှာပြင်တွင် ရေညှိများဖြင့် ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသည်။ ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီသို့ ဒေသခံကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့များမှ ပေးပို့သော လမ်းညွှန်ချက်များကို ချိုးဖောက်ထားမှုများအား တိုင်ကြားသောစာကို ပေးပို့ပြီးသည့်နောက်ပိုင်းတွင် ရေတွင်းအသစ် ၄ လုံး တည်ဆောက်ပေးခဲ့ပြီး ရေတွင်း

၆၆ JICA လမ်းညွှန်ချက် ၂.၅
၆၇ JICA လမ်းညွှန်ချက်။ နောက်ဆက်တွဲ ၁ - ၇၊ ၂

အားလုံးမှာ အနံ့များထွက်လျက်ရှိပြီး သောက်သုံးရေအတွက် မည်သည့်ရေတွင်းကမှ ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ပါ။ မကြာသေးမီက သွားရောက်ခဲ့သော တွေ့ရှိချက်အရ ထိုပြဿနာများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ရေပန့်အသစ် ၅ လုံး တပ်ဆင်ပေးခဲ့သော်လည်း ဒေသခံများကို လုံလောက်သောရေ မထောက်ပံ့နိုင်ဘဲ ရေပန့်တစ်လုံးမှာလည်း အလုပ်မလုပ်ကြောင်း ဒေသခံများမှ ပြောကြားကြသည်။ ပြန်လည်နေရာချထားရေးကို ပြုလုပ်သောအချိန်တွင် ရွှေ့ပြောင်းခံနေရာမှ ယခင်ကျောင်းသို့ သွားလာရသော ခရီးစရိတ်မြင့်မားမှုကြောင့် ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့၏ သားသမီးများကို ကျောင်းသို့ပို့နိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ ရွှေ့ပြောင်းခံရသောနေရာနှင့် နီးသောကျောင်းများတွင်ထားရန်လည်း မတတ်နိုင်သောကြောင့် ကျောင်းမအပ်နိုင်ခဲ့ပါ။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၄ ခုနှစ် စာသင်နှစ်မစမီတွင် ပြန်လည်နေရာချထားသည့် နေရာအနီးတွင် တည်ရှိသည့်ကျောင်းမှာ ကျောင်းသားများ၏ ကျောင်းဝင်ခွင့်ကို လက်ခံရန် ဖိအားပေးမှုများကြောင့် နောက်ထပ် ကျောင်းသား ၅၂ ယောက်ကို စာသင်ခန်းများတွင် လက်ခံခဲ့သည်။

အရွှေ့ပြောင်းခံဒေသခံများသည် ၎င်းတို့ပိုင်ဆိုင်သော ပစ္စည်းများကို ရွှေ့ပြောင်းမှုအတွက် လျော်ကြေးငွေများမရရှိခဲ့ခြင်းကလည်း ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီ၏ လမ်းညွှန်ချက်များကို ချိုးဖောက်ခြင်းဖြစ်သည်။^{၆၈} အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ရွှေ့ပြောင်းမှုကြောင့် ဆုံးရှုံးသွားသော အရာများဖြစ်သော အိမ်များ၊ သီးနှံများနှင့် တိရစ္ဆာန်များအတွက်လည်း လျော်ကြေးပေးလျော်ခဲ့ခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ ရလဒ်အနေဖြင့် ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့၏ကုန်ကျစရိတ်များကို ကာနိုင်ရန် အကြွေးယူခြင်းကြောင့် အကြွေးများစွာဖြင့် ပိုမိုဆင်းရဲသော ဘဝများကိုသာ ပိုင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ အနည်းဆုံး မိသားစု ၂၀ ခန့်သည် အခြားနေရာများတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်ရန်အတွက် ပြန်လည်နေရာချထားသည့်နေရာကို စွန့်ခွာခဲ့ကြသည်။

ထို့အပြင် ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီ၏လမ်းညွှန်ချက်များတွင် လယ်မြေများဆုံးရှုံးမှုအတွက် လျော်ကြေးထောက်ပံ့ပေးခြင်းသည် အိမ်ရှင်အစိုးရတွင် တာဝန်ရှိကြောင်းဖော်ပြထားသည်။^{၆၉} ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရသည် ရွှေ့ပြောင်းခံရသော သီလဝါဒေသခံများထံမှ သိမ်းယူထားသော မြေများအတွက် လျော်ကြေးကို ယခုအချိန်ထိ ပေးအပ်ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ အထက်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရမှ သိမ်းယူရန် ကြေညာထားသော မြေမှာ မြန်မာစစ်အစိုးရလက်ထက်တွင် တရားဝင်သိမ်းယူထားခဲ့သော မြေမဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းခံရသောသူများ သို့မဟုတ် ဖယ်ရှားခံရသူများသည် မြေကိုပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရှိပြီး ၎င်းတို့ဆုံးရှုံးသွားသောမြေအတွက် လျော်ကြေးငွေရရှိသင့်ပါသည်။

ရွှေ့ပြောင်းခံရသောသူများ၏ လူနေမှုအဆင့်အတန်း၊ ဝင်ငွေအခွင့်အလမ်းနှင့် ထုတ်လုပ်မှုအဆင့်အပါအဝင် ရေရှည်တည်တံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းရရှိအောင် ထောက်ပံ့ပေးနိုင်မှုတို့တွင် ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန် သို့မဟုတ် ယခင်မူလအတိုင်း ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရန် ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီမှ ပျက်ကွက်ခဲ့သည်။^{၇၀} စိုက်ပျိုးရေးအတွက် မည်သည့်မြေကိုမှ ပြန်လည်အစားထိုးပေးခြင်းမရှိခဲ့ပေ။ ရွှေ့ပြောင်းခံရသူအများစုသည် အစားထိုးမြေ ပါရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများကို

၆၈ JICA လမ်းညွှန်ချက်။ နောက်ဆက်တွဲ ၁ - ၇၊ ၂
၆၉ JICA လမ်းညွှန်ချက်။ နောက်ဆက်တွဲ ၁ - ၇၊ ၂
၇၀ JICA လမ်းညွှန်ချက်။ နောက်ဆက်တွဲ ၁ - ၇၊ ၂

ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ ထို့ပြင် အစိုးရဘက်မှထောက်ပံ့ပေးသော သင်တန်းများနှင့် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများမှာလည်း ယနေ့အချိန်အထိ သင့်လျော်မှုမရှိခြင်း၊ မလုံလောက်ခြင်းများကို တွေ့ရှိရသည်။ မိသားစုဝင် အများစုသည် ပြောင်းရွှေ့မှုအတွက် အခြားအထောက်အပံ့များကို ရရှိသော်လည်း ပြန်လည်နေရာချထားရေး အစီအစဉ်တွင်ပါရှိသော ခွင့်ပြုသည့်ငွေ ပမာဏမှာ မိသားစုများအတွက် မလုံလောက်ခြင်း သို့မဟုတ် ရေရှည်တည်တံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအသစ်ကို ပြောင်းလဲရန်အတွက် တတ်နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပါ။

ဃ။ ဒေသခံရွာသားများသည် သတင်းအချက်အလက် အလုံအလောက်မရ ရှိခြင်း သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်သည့်အပိုင်းတွင် ပါဝင်ခွင့်မရခြင်း။

သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်မှ အပြောင်းရွှေ့ခံရမည့်သူများအပါအဝင် စီမံကိန်းတွင်ပါဝင် ပတ်သက်သူများ အားလုံးတို့အား ပြန်လည်နေရာချထားရေးမစတင်မီ ပြည့်စုံလုံလောက်စွာ အကြောင်းကြားပြီး ဒေသခံများ သတင်းအချက်အလက်များကို နားလည်စေရန်အတွက် ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီမှ အသေအချာလုပ်ဆောင်ရန် မျှော်လင့်ခဲ့သည်^{၇၁}။ သို့သော် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိသော မြန်မာစာကို မဖတ်တတ်သောသူများအပါအဝင် မိသားစုဝင် အများစုသည် ပြန်လည်နေရာချထားရေးအစီအစဉ်များနှင့် ၎င်းတို့ကိုပေးအပ်သော လျော်ကြေးစာချုပ်တို့ကို နားလည်ခြင်းမရှိဘဲ အတင်းအကျပ် လက်မှတ်ရေးထိုးရန် ဖိအားပေးခံခဲ့ကြရသည်။ ထိုစာချုပ်မိတ္တူကိုလည်း သိမ်းဆည်းထားခွင့် မပေးခဲ့ပေ။ ထို့အပြင် ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီသည် ၎င်းချမှတ်ထားသော ရွှေ့ပြောင်းခံရသော ဒေသခံများသည် ပြန်လည်နေရာချထားရေး အစီအစဉ်များကို ထုတ်ဖော်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း လုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ရမည်ဆိုသော မူဝါဒများကိုလည်း ဖြည့်ဆည်းရန် ပျက်ကွက်ခြင်းအားဖြင့် ချိုးဖောက်ခဲ့သည်။ ပြန်လည်နေရာချထားရေး အစီအစဉ်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းတို့တွင်လည်း စီမံကိန်း ကြောင့် ထိခိုက်ခံရသောသူများအတွက် နိုင်ငံတကာလုပ်ဆောင်ချက်များနှင့်အညီ အချုပ်အချယ်ကင်းခြင်း၊ ကောင်းမွန်စွာကြိုတင်အသိပေးကာ အသေအချာသဘောတူညီမှု ရရှိအောင် ပြုလုပ်ခြင်းတို့ကို မပြုလုပ်ခဲ့ပါ။

၇၁ JICA လမ်းညွှန်ချက် ၂.၁ နှင့် နောက်ဆက်တွဲ ၁ - ၇၊ ၃ နှင့် ၄

၅။ နိဂုံး

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မြန်မာပြည်တွင်းဥပဒေများ၊ ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီ၏ လမ်းညွှန်ချက်များနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းမရှိသောကြောင့် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် ပထမအဆင့် ဟက်တာ ၄၀၀ အတွင်းရှိ ပြောင်းရွှေ့ခံရသောဒေသခံများသည် မမျှတစွာပြုမူခံရခြင်းနှင့် ပြည့်စုံမှုမရှိသော လူနေမှုအဆင့်အတန်းတို့ဖြင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ အကယ်၍သာ ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေး အေဂျင်စီနှင့် မြန်မာအစိုးရတို့သည် ဥပဒေများနှင့် လမ်းညွှန်မှုများကို ယခုအချိန်မှစ၍ လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိပါက အထူးစီးပွားရေးဇုန်၏ ကျန်ရှိနေသေးသော ဟက်တာ ၂၀၀၀ အတွင်းတွင် နေထိုင်သော ဒေသခံများ၏ အနာဂတ်သည်လည်း အလားတူအခြေအနေမျိုးဖြင့် ကြုံတွေ့ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံဥပဒေများနှင့် ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီ၏ လမ်းညွှန်ချက်များတွင် ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့ဆုံးရှုံးသွားသော ပိုင်ဆိုင်မှုများနှင့် မြေယာများအတွက် လုံလောက်သောလျော်ကြေး၊ အစားထိုးပြန်လည်ရရှိသော မြေအပါအဝင် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အခွင့်အလမ်းများ၊ ရေရှည် တည်တံ့သော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းအသစ် စတင်နိုင်ရန် လုံလောက်သော ငွေကြေးနှင့် အခြားအကူအညီများ၊ ၎င်းတို့၏ ရွှေ့ပြောင်းခံရသောနေရာနှင့် စီမံကိန်းအစီအစဉ်များအတွက် သင့်လျော်သော ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်မှုများကို ရယူခွင့်ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေသော ဥပဒေဆိုင်ရာ ချိုးဖောက်မှုများကုစားရန် သီလဝါဒေသခံများ၏ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့် ရပိုင်ခွင့်များကို သက်သေထူခြင်းများနှင့် နောက်ထပ် စီမံကိန်းအဆင့်များတွင် ဒေသခံများကို ပြောင်းရွှေ့နေရာချ ထားခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ စံချိန်စံညွှန်းများ စနစ်တကျသတ်မှတ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

၆။ အကြံပြုချက်များ

မြန်မာအစိုးရသို့

- သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဒေသများတွင် မြေသိမ်းဆည်းမှုနှင့် ဆက်စပ်သော အမိန့်ကြေညာစာများ၊ ကြေညာချက်များစသော စာရွက်စာတမ်းများကို ဒေသခံများအား ပေးအပ်ခြင်းအပါအဝင် ရွှေ့ပြောင်းခံရသောသူ သို့မဟုတ် အရွှေ့ပြောင်း ခံရနိုင်ဖွယ်ရှိသူများ၏ မြေယာအခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဂျပန်ဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီ အပါအဝင် ပြင်ပမှ လွတ်လပ်သော စုံစမ်းရေးအဖွဲ့များနှင့်အတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်။
- လျော်ကြေးပေးရန်ရှိသော မြေများ၏ ရပိုင်ခွင့်များကို သင့်တင့်မျှတသော လျော်ကြေး ရရှိအောင် ဆောင်ရွက်ပေးရန်နှင့် မြေအတွက် လျော်ကြေးငွေအစား ၎င်းတို့ပြန်လည်အခြေချ နေထိုင်နိုင်သော မြေရရှိအောင် သေချာစွာ ဖော်ထုတ်ပေးရန်။
- အသိမ်းခံရသောမြေများအတွက် လျော်ကြေးကို မြန်မာနိုင်ငံဥပဒေများ (အထူးသဖြင့် လယ်ယာမြေနည်းဥပဒေ ဇယား ၁၂ အရ)၊ နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းများနှင့်အညီ တွက်ချက်ပေးရန်။

- သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုဘဝနှင့် လူ့အခွင့်အရေး အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖော်ထုတ်၍ ၎င်းသက်ရောက်မှုများကို ဖြေရှင်းနိုင်သည့် နည်းလမ်းများကို ပြည့်ပြည့်ဝဝ အကဲဖြတ်ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် စီမံကိန်းအဆင့် (၁) အတွက် ပြုလုပ်ထားသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆန်းစစ်ချက်စာတမ်းကို လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ၊ သက်ရောက်ခံရသော ဒေသများမှ ရွာသားများအပါအဝင် စီမံကိန်းတွင်ပါဝင်ပတ်သက်သူများအားလုံးပါဝင်သော ညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးပြုလုပ်၍ ပြန်လည်အကဲဖြတ်ရန်။
- လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ၊ သက်ရောက်ခံရသော ဒေသများမှ ရွာသားများအပါအဝင် စီမံကိန်းတွင်ပါဝင်ပတ်သက်သူများ အားလုံးနှင့် ညှိနှိုင်းအစည်းအဝေးပြုလုပ်၍ စီမံကိန်းအဆင့် (၂) အတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆန်းစစ်ချက်စာတမ်းအား စစ်တမ်းကောက်ယူချိန်တစ်လျှောက်လုံးနှင့် နောက်ဆုံး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှု စစ်တမ်းအစီရင်ခံစာအထိ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိရှိ ကောက်ယူပေးရန်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုဘဝနှင့် လူ့အခွင့်အရေးအကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ဖော်ထုတ်၍ ၎င်းသက်ရောက်မှုများကို ဖြေရှင်းနိုင်သည့် နည်းလမ်းများကို ပြည့်ပြည့်ဝဝ အကဲဖြတ် ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန်။
- စီမံကိန်းတည်ဆောက်သူများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသည် မြန်မာနိုင်ငံ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ဥပဒေအပါအဝင် အခြားပြည်တွင်း ဥပဒေများနှင့် နိုင်ငံတကာ စံချိန်စံညွှန်းများကို လိုက်နာရန်။
- မြေသိမ်းခံရမှုများနှင့် လျော်ကြေးကိစ္စများအပါအဝင် သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန်မှ ထွက်ပေါ်လာသော တိုင်ကြားချက်များကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန်အတွက် သက်ရောက်ခံရသော ဒေသခံများ၊ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် စီမံကိန်းတွင် ပါဝင်သူများအားလုံးနှင့် ပူးပေါင်းကာ နည်းလမ်း သို့မဟုတ် ယန္တရားတစ်ခု တည်ဆောက်ရန်။

ဂျပန်နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီ (JICA)

- ရွှေ့ပြောင်းခံရသောသူ သို့မဟုတ် အရွှေ့ပြောင်းခံရနိုင်ဖွယ်ရှိသူများ၏ မြေယာအခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်သော အောက်ပါအခြေအနေများကို လွတ်လပ်စွာ စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်။ (က) မြန်မာအစိုးရ၏ မြေသိမ်းယူမှုများနှင့် ပတ်သက်သော အခြေအနေများ၊ (ခ) အစိုးရမှ သိမ်းယူထားသော မြေများအတွက် သင့်တင့်မျှတသော လျော်ကြေးပေးဆောင်ခြင်း ရှိမရှိ၊ (ဂ) မြန်မာဥပဒေအရ သီလဝါစီမံကိန်းကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းခံရသော ဒေသခံများသည် ၎င်းတို့ရရှိရမည့် လျော်ကြေးနှင့် မြေယာအခွင့်အရေးများကို ရရှိခြင်း ရှိမရှိ။
- မြေယာနှင့်ပတ်သက်၍ ပေးဆောင်ရမည့်လျော်ကြေးများကို သင့်လျော်စွာပေးဆောင်စေရန်၊ ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းခံရမည့် ဒေသခံများအား ၎င်းတို့၏မြေအတွက် ငွေကြေးအစား ရရှိနိုင်မည့်မြေများကို ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရနှင့် ပူးပေါင်းဖော်ထုတ်ပေးရန်။
- ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအပါအဝင် လက်ရှိနေထိုင်သော ဒေသခံများ၊ ပြန်လည်နေရာချထားခံရမည့် ဒေသခံများနှင့်ပူးပေါင်း၍ ၎င်းတို့ဆုံးရှုံးသွားသော သီးနှံပင်များ၊ ကျွဲ၊ နွားစသည့် ခြံမွေးတိရစ္ဆာန်များ၊ အခြားပိုင်ဆိုင်မှုများအတွက် သင်လျော်သောလျော်ကြေးပေးဆောင်ရန်၊ လျော်ကြေးပမာဏကိုလည်း လိုအပ်သလို တိုးမြှင့်ပေးရန်။

- လက်ရှိနေထိုင်နေသော ဒေသခံများနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားခြင်းခံရမည့် ဒေသခံများအား စီမံကိန်း၏ အဆင့်များဖြစ်သော ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်စစ်ဆေးခြင်းတို့တွင် ပါဝင်နိုင်စေရေးအတွက် ပံ့ပိုးကူညီပေးရန်။
- သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန်စီမံကိန်းမှ ထွက်ပေါ်လာသော တရားမမျှတမှုများအား ဖြေရှင်းနိုင်သော နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရေးအတွက် ထိခိုက်ခံဒေသမှ ဒေသခံများ၊ လူထုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် စီမံကိန်းတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသော သူများအားလုံးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်။

သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန် တည်ထောင်သူများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများသို့

- ရွှေ့ပြောင်းခံရသော ဒေသခံများအနေဖြင့် ၎င်းတို့ဆုံးရှုံးသွားသော လယ်၊ သီးနှံပင်များနှင့် ပိုင်ဆိုင်မှုများအတွက် လုံလောက်သော လျော်ကြေးငွေသေချာရရှိစေရန်နှင့် ပြန်လည်နေရာချထားခံရပြီးနောက် ၎င်းတို့၏ လူနေမှုအဆင့်အတန်းသည် ယခင်ကထက် လျော့နည်းသွားခြင်း မရှိစေရန်။
- သီလဝါ အထူးစီးပွားရေးဇုန်စီမံကိန်းမှ ထွက်ပေါ်လာသော မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများ၊ လျော်ကြေးကိစ္စများအပါအဝင် တရားမမျှတမှုများအား ဖြေရှင်းနိုင်သော နည်းလမ်းများကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရေးအတွက် ထိခိုက်ခံဒေသမှ ဒေသခံများ၊ လူထုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် စီမံကိန်းတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသော သူများအားလုံးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်။
- ထိခိုက်ခံဒေသများ၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူမှုရေးနှင့် ကျန်းမာရေး အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ကာကွယ်ရန် ထုတ်ပြန်ထားသော မြန်မာနိုင်ငံ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများနှင့် သတ်မှတ်ချက်များကို လိုက်နာရန်။

AMAZON OFFICE
INFOPERU@EARTHRIGHTS.ORG
Casilla Postal 45
Barranco 4, Lima, Peru

SOUTHEAST ASIA OFFICE
INFOASIA@EARTHRIGHTS.ORG
P.O. Box 123
Chiang Mai University
Chiang Mai, 50202, Thailand

U.S. OFFICE
INFOUSA@EARTHRIGHTS.ORG
1612 K St NW, Suite 401
Washington, DC 20006

   EARTHRIGHTSINTL
WWW.EARTHRIGHTS.ORG